

VÅLDSSKILDRINGSRÅDETS SKRIFTSERIE NR. 28 2002

REDAKTÖR: ANN KATRIN AGEBÄCK

people

unga tankar
om film och
filmvåld

innehåll

Förord	5
Inledning	9
Wow! Puh! Film!	17
Action, skräck, porr och tecknat ...	51
Visst påverkar film!	81
Mamma, pappa och censuren	113

Bilagor

Bilaga 1. Deltagande skolor/lärare/program samt programförkortningar	140
Bilaga 2. Information om film och filmundervisning	143

ISSN-1102-447X

Bildkälla: Svenska Filminstitutet

Omslag och grafisk form: John Eyre

Tryck: Edita Norstedts Tryckeri 2002

förord

Under årens lopp har mycket skrivits om våld på video, film och TV, liksom om hur våldsskildringar påverkar barn och ungdomar. Många debatter har hållits i ämnet, experter har uttalat sig och vuxna har uttryckt sin oro. Men föremålen för all uppmärksamhet, barnen och ungdomarna själva, har ytterst sällan fått komma till tals. Hur upplever de film, vilka filmer tilltalar dem? Hur påverkas de själva av våld och skräck på film och hur tror de att andra påverkas? Vad anser de att samhället och föräldrarna bör göra?

Det finns i dag en stor grupp ungdomar som är mellan 16–18 år. De är alla födda under första hälften av 1980-talet och tillhör den första generation som sedan barnsben växt upp med videofilmer och kabel-TV som ett naturligt inslag i vardagsmiljön. De utgör därför en unik pionjärgrupp.

En av Våldsskildringsrådets uppgifter är att ta fram kunskap om medievåldets påverkan och sprida denna kunskap. När rådet bad eleverna i tjugo gymnasieklasser runt om i Sverige att skriva ner sina tankar om film och filmvåld fanns det en genuin vilja att få kunskap om hur denna medievana generation hanterar filmutbudet, och hur dessa ”experter” anser att medievåld påverkar.

De cirka 400 essäer som kom in har varit en stimulerande läsopp-

levelse, så många kloka tankar, så många minnesvärda formuleringar, så många spännande infallsvinklar. Det enda svåra i detta projekt har varit att tvingas begränsa materialet till det urval som vi nu publicerar. Men alla de läsvärda texter som inte fått plats hoppas vi ändå representeras av dem ni nu får läsa.

Med denna skrift hoppas Våldsskildringsrådet i någon mån förskjuta perspektivet när det gäller filmupplevelser och filmpåverkan från oss som var i tonåren när vi första gången såg på TV till dem som levt med Björne, Tom och Jerry och Ninja Turtles sedan de var små.

Vi vill rikta ett varmt och stort TACK till alla er som skrev och gett oss inblick i ”unga tankar om film och filmvåld” och vi är övertygade om att era tankar kommer att berika Våldsskildringsrådets arbete i framtiden. Också ett stort tack till alla engagerade lärare och regionala filmkonsulenter som utgjort ett viktigt led i genomförandet av detta arbete.

Och till er läsare – ungdomar, föräldrar, lärare, politiker, film-, TV- och videobransch – läs, lär och njut! Låt innehållet bli en startpunkt för samtal om film bland kompisar, i skolor och utbildningar, på jobbet och hemma vid köksbordet.

*Cecilia Modig, ordförande
Ann Katrin Agebäck, huvudsekreterare*

intending

För cirka ett år sedan gick en förfrågan ut till ett antal gymnasieskolor, från Vilhelmina i norr till Helsingborg i söder, om att låta elever vid både studie- och yrkesförberedande program formulera sina tankar kring film och filmvåld. Uppgiften löd: skriv en essä under rubriken "Unga tankar om film och filmvåld". De tillfrågade lärarna såg det som en stimulerande uppgift för eleverna och ville gärna medverka. Det resulterade i att 397 elever under lektionstid skrev essäer från några rader upp till fyra sidor. Essäerna lämnades in i slutna kuvert utan att deras lärare fick tillgång till texterna, i syfte att stimulera eleverna att skriva personligt.

En utvald redaktion inom Våldsskildringsrådet läste igenom alla essäer och slogs av den personliga och kraftfulla tonen i texterna. Många essäer förtjänar att publiceras, men alla får inte plats. Därför rymmer boken ett antal essäer i sin helhet samt brottstycken ur många andra, tematiskt sorterade. Vår strävan har varit att hitta både det representativa och det avvikande, texter som sticker ut i kraft av ett lödligt engagemang.

Vad skrev då ungdomarna om, ämnet var medvetet brett hållet. Vilka tendenser går att skönja? Finns några starka gemensamma drag?

En sak är säker. De flesta ungdomar är djupt medvetna om att vi har

att göra med en alltigenom kommersialiserad bransch. De vet att film alltsedan konstartens början i hög grad handlat om passionerad kärlek och våld, ju mer desto bättre. Våldet finns där ofta för att ladda historien och locka en stor publik. "Hur kul är det att se två personer sitta och samtala sig fram till en konflikts lösning?", som en elev formulerar saken. Därpå följer slutsatsen att filmvåldet bara påverkar ungdomar med svåra sociala situationer och/eller trasiga uppväxtvillkor. Här är uppenbarligen forskningen på området och eleverna av likartad uppfattning.

Men små barn påverkas annorlunda. Eleverna skriver att barn påverkas mer av vad de ser att vuxna gör och mindre av vad de säger. En överväldigande majoritet anser att det är föräldrarnas och samhällets ansvar att skydda små barn mot våldsamma filmer och serier, vare sig det gäller *Tom och Jerry* på TV eller *Pokémon* på bio. Föräldrarna ska inte använda TV:n som barnvakt, utan sitta med barnen, trösta och förklara för dem. Samhället å sin sida bör med större kraft markera att de åldersgränser som satts upp även skall följas. Detta gäller inte minst inom videohandeln. Många elever vittnar om att alltför unga alltför lätt kan hyra eller köpa "barnförbjudna" filmer med grova våldsinslag i videobutiker eller på bensinstationer.

Sammantaget kan man se att det i essäerna finns en tydlig vädjan till samhället/vuxenvärlden om att sätta tydliga gränser, att rentav förbjuda vissa filmer.

På vilket sätt påverkas man? Frågan utgår ofta från ett antagande om att våldet i samhället generellt har ökat, något som många av ungdomarna håller för ett faktum. I essäerna finns en unison syn om att våldet i samhället framförallt beror på andra saker som segregation, brist på ungdomslokaler, utslagning på arbetsmarknaden etc. Ändå finns en krypande oro över att våld på film påverkar, även om det all-

FOTO: 20TH CENTURY FOX

Boys Don't Cry

tid gäller någon annan, aldrig en själv. En elev gör en jämförelse med reklamfilm. "Om företagen visste att reklam på film inte påverkar skulle de aldrig lägga ner så stora summor där." Vad är det då som säger att inte våld på film påverkar?

Några för fram tanken att vi på ett smygande sätt vänjer oss vid våldet, att våra spärrar så att säga tänjs ut när det gäller vad vi accepterar av våld i film. Så här formulerar sig en flicka i Kristinehamn: "Det är ju egentligen inte konstigt att barn och unga slåss och ofta tar i för hårt då. Det är ju sådant de lär sig på film och på film funkar det." En pojke i Eslöv för fram tanken att arten människa inte går i takt med den snabba tekniska utvecklingen, att evolutionen helt enkelt släpar efter. Sen finns det andra kommentarer riktade till dem som klagat på för

mycket våld i filmerna: "Om du inte gillar våldsfilm – titta inte. Stäng av!"

Flertalet elever har i sina resonemang utgått från enstaka filmer. Bredden av filmexempel i texterna är slående. Här trängs *Scream*, *Jag vet vad du gjorde förra sommaren*, *Fight Club*, *Romeo Must Die*, *Braveheart*, *Matrix*, *Armageddon*, *Die Hard*, *Blood In – Blood Out*, *The Rock* och filmerna om Rocky med filmer enbart lanserade på video. Svenska Beck är också med liksom *Nattbuss 807*. Här ryms även andra, mer konstnärliga och mindre "mainstream" filmer som *En krigares själ*, *Boys Don't Cry*, *Crouching Tiger Hidden Dragon*.

Men här finns framförallt *American History X* och i synnerhet en scen som etsat sig fast hos, som det verkar, de flesta som sett filmen. Ni som tillhör dem förstår vilken scen det är. Det är den där nynazisten Derek i Edward Nortons gestalt knäcker skallen på en svart man som ligger med tänderna mot trottoarkanten. De flesta säger sig ha sett själva

Matrix

FOTO: WARNER BROS.

sparken trots att den inte finns med i bild, den ligger enbart på ljudbandet. Scenen är oerhört stark. Motbjudande menar somliga, berörande och skoningslös i sitt antinazistiska budskap tycker andra. Filmen är flitigt använd i skolbiosammanhang i Sverige, kanske för att den i så hög grad sätter in våldet i ett socialt och politiskt sammanhang. En viktig fråga som väcks är hur man som lärare och vuxen tar hand om den djupa påverkan som en så känslostark film skapar hos en ung publik?

Har vi sett några större skillnader mellan flickors och pojkars sätt att tänka kring våld på film? Jo, klart är att pojkar ser filmtittandet som lite av en initiationsrit. Det gäller att härda ut, att inför sina kompisar klara av att se råbarkat våld. Att sitta tillsammans framför TV:n ett gäng pojkar och se och kommentera våldsfilm är en populär umgängesform. Flickorna sitter hellre och tittar på en kärleksfilm när de ser film tillsammans. Om flickor och pojkar däremot ser film tillsammans verkar actionfilmerna dominera – men knorranden över detta ojämlika förhållande finns här och var i flickornas texter. Men det finns också röster som talar om hur härligt det är att se en spännande actionfilm med någon man har kär och kura ihop sig lite i hans famn. Överhuvudtaget är flickorna betydligt mer observanta på könsroller, framförallt i actionfilmer, och kommenterar dem oftare. Det finns några enstaka exempel där flickor tillsammans ser på actionfilmer och hejdlöst skrattar åt de adrenalinstinna männens kamp på TV-skärmen.

En inte ringa del av flickorna menar att många filmer har en hopplöst gammalmodig och förlegad bild av kvinnor, med dumma blondiner som springer omkring och snubblar på saker när det är fara på färde. Många flickor skriver uttryckligen att de känner sig kränkta. Så här skriver en flicka i Trollhättan: "Jag kan bli så himla trött på kvinnans roll i dagens film ... T.ex. *Scream* där tjejerna alltid springer åt fel håll eller skri-

ker åt minsta lilla ... Varför är det aldrig tvärtom? Jag känner mig så förnedrad när jag som tjej framställs som en komplett idiot."

En annan påtaglig könsskillnad är att det mest är flickor som skriver om porrfilm och det våld de spårar där, samt om våldtäkter i vanlig spelfilm. Det är påfallande starka beskrivningar och det finns en stor oro för att själv bli utsatt för våldtäkt i någon form. En 17-årig flicka i Kristinehamn skriver: "Våldet i porrfilmer är vidrigt. Allt handlar om att förnedra tjejen och ge henne så mycket hon tål. Det är ju nästan bara killar som tittar på dessa filmer och många tycker säkert att det är häftigt. Det tror jag är en stor anledning till att det förekommer så mycket gruppvåldtäkter nu för tiden."

Så självklart påverkar film. Och visst finns det en, om inte oro så vaksamhet inför filmens påverkande kraft hos de medverkande ungdomarna. Samtidigt är det glädjande att konstatera hur skarpsynt och mediekunnigt en majoritet av dem läser av filmen som medium. De känner till berättarmedlen, de förstår hur det är gjort för att effekten skall bli maximal. Och samtidigt, det får inte glömmas, så vill de föröfas. Film är lustfyllt. Särskilt på biograf, tycker eleverna.

Slutligen vill vi i redaktionen rikta ett stort tack till alla elever som tagit sig tid och delat med sig av sina tankar. För oss har det varit en guldgruva att ösa ur. Nu hoppas vi att ni läsare, som bara får ta del av en skärv, skall uppleva detsamma.

Eva Block, Statens ljud- och bildarkiv

Margot Blom, Skolverket

Andreas Hoffsten, Svenska Filminstitutet

Karin Stigbrand, Södertörns högskola

”Film är något som man tittar på varje dag. När man inte tittar på en film känns det som om man har missat något den dagen.”

Pojke NV Göteborg

wow! puh! film!

att skriva det här blir inte lätt

Att skriva det här blir inte lätt
Man kan skriva om filmer på så många sätt

Man vet ju hur roligt det kan bli
När man ser en komedi

Men jag har funderat på en sak som är otrolig
Och det är hur komedin egentligen är rolig

Ofta är det skämt om alkohol
Folk dricker mer än vad de tål

Det skämtas även om sexuella tjänster
Och människor som slåss till höger och vänster

Man sitter där och skrattar och låter
När huvudpersonerna ibland är skadade och gråter

Visst finns det hemskare filmer än komedier
Som fartfyllda actionfilmer och tragedier

Men det är konstigt att det ska va´ så kul
Att skratta åt någon som gör bort sig och är ful

Men det finns faktiskt komedier som
Även jag tycker om

Bridget Jones dagbok
Är en film full med tok

Bridget drömmer om ett riktigt kap
Den filmen har ett bra budskap

Våldsfilmer och så
Har jag också funderat lite på

När allt detta våldet ska ske
Att folk inte förstår att bilden kan bli sne´

Hela tiden ska det slåss och sparkas
Det ska drickas alkohol och knarkas

Det är ju bara på film så klart
Men för alla är det inte uppenbart

Jag tror att många unga ser och lär
Och tror att det är så det är

Jag tänkte på en kille som i somras tog ett liv
Han dödade en tioårig flicka med kniv

Den killen verkar ju vara helt väck
Men innan brottet hade han sett en film med skräck

Men de flesta filmer som jag sett
Ger i alla fall budskap om vad som är rätt

Det finns många filmer som är bra
Som riktigt visar hur det ska va'

Juryn är en favorit
Jag älskar den bit för bit

Där blir en liten flicka slagen
Förnedrad och våldtagen

Den är hemsk att se
Man vill inte le

Men flickans föräldrar så kära
Kämpar för hennes heder och ära

Den är så bra
Och slutar som den ska

Ja det var allt som jag kom på
Jag hoppas att publiceras få

Rebecca Vandor FV Falun

frisyr som jennifer aniston

En av de första filmer jag såg på bio var *Den lilla sjöjungfrun*. Allt var perfekt! Med fina kläder, nypoppade popcorn (som jag tagit med hemifrån eftersom det alltid var för dyrt att köpa) och fylld av förväntan sjönk jag ned i en röd sammetsfåtölj. Ett ögonblick senare hade jag drunknat i filmens värld. Det tog mig flera veckor att smälta känslorna för Eric, sluta drömma mardrömmar om Ursula och förstå att jag aldrig skulle få en röst som Ariel.

Idag, flera år senare, är känslorna för film fortfarande desamma. Jag älskar att krypa ihop i en fåtölj och omslutas av mörker och popcornsoft. En film idag påverkar mig lika starkt som *Den lilla sjöjungfrun* gjorde för tio år sedan.

En riktigt bra film kryper sig in under huden och får en att fundera i flera veckor framåt. *Pensionat Oskar* och *Allt om min mamma* är två nämnvärda filmer. I dessa två filmer finns ett psykologiskt våld. Inga slagsmål, inget blod. När filmen tagit slut fortsätter tankarna att mala. Hur kan människor såra varandra så brutalt utan att använda fysiska slag? I dessa filmer finns inga blodiga scener med hjältar som räddar den vackra prinsessan. Här läggs svart på vitt upp. Filmerna har ett budskap, men man väljer själv om man vill se det eller inte.

En riktigt dålig film kryper också in under huden och irriterar mig i flera veckor framåt. *Coyote Ugly* och *Pearl Harbor* finns i denna kategori. I dessa listar man lätt ut slutet redan i början av filmen. Här försöker skådespelarna bräcka varandra i skönhet och allt blir sliskigt perfekt i slutet. Här slåss hjältarna man mot man (oftast utan att förstöra frisyren). Till sist reagerar man inte på slagen utan låter dem passera utan någon speciell reaktion. Vi slutar att tänka på budskapet och kon-

centrerar oss mer på alla häftiga sekvenser och hur skådespelarna ser ut. Ändå verkar de dåliga filmerna påverka oss mer än de riktigt bra, dock på ett annat sätt än vi tror.

Alla talar om filmvåld i fysisk bemärkelse:

– Barn som tittar på våldsfilm tror att verkligheten är sådan.

– Barn som tittar på porrfilm tror att sexlivet är sådant.

Kanske finns en liten poäng i denna tanke, men jag tror inte att den är speciellt stor. Ett barn som omges av kärlek och trygghet kan inte få en så snedvriden verklighetsuppfattning att denne tror att livet är ett enda "Matrix".

I en film finner vi en påhittad handling, påhittade relationer och påhittade rollkaraktärer. Vi vet att livet aldrig slutar så lyckligt som det gör på film (även om vi ofta hoppas). Vi vet att alla goda inte alltid vinner i slutet. Sedan tar de realistiska tankarna slut. I en film hittar vi drömmens värld. Tänk den som kunde vara lika vacker som Winona Ryder. Tänk den som kunde få ett lika kreativt jobb som James Bond. Tänk den som alltid vaknar med ett leende på läpparna!

Plötsligt slår filmens perfektionism emot oss. Den påhittade världen blir något vi kämpar för att få ta del av. Kvinnor svälter sig själva, män tränar fanatiskt för att få "brädmagar", sexiga underkläder köps som aldrig förr ... Vi tillverkar ett slags filmvåld i våra egna liv. Vi kämpar livet ut för något som endast kan skapas på film. Under antiken avbildade man gudar, idag avbildar vi kändisar. Ja visst, tanken verkade absurd även för mig, tills jag fann mig själv med likadan frisyr som Jennifer Aniston och med likadana stövlar som Julia Roberts. Mina plastiga Barbiedockor från 1980-talet har plötsligt fått liv och hamnat på en bar i *Coyote Ugly*. Alla dessa sköna människor med sina perfekta liv omringar oss och påverkar oss. All film påverkar oss! Jag ville också bli lesbisk och dricka O´boy för något år sedan.

Filmkvällar är en vanlig företeelse hemma hos mig. Man bullar upp med chips, läsk och massor av kuddar. Då filmen knäpps på reagerar alla olika. Några slutar äta godis, en del tystnar och andra fortsätter som om ingenting har hänt. Då jag studerar mina vänner under andra scener i filmen reagerar alla olika även här. En tjej pratar sig genom alla sexscener, en annan släpper aldrig TV:n med blicken. Likadant är det med våldsscener. Vissa stirrar, andra undviker. Kanske är inte så konstigt eftersom vi alla har vår egen erfarenhet av livet. De som varit med om krig reagerar starkt på *Den gröna milen*, de som någon gång varit sexuellt utnyttjade reagerar starkt under våldtäktsscenen i *Jägarna*. Varje människa har sin egen uppfattning om vad som händer under starka scener, därför kan man aldrig dra ordet filmvåld över en kant.

Låt det finnas slagsmål på TV. Slagsmål finns i verkligheten. Låt utomjordingar förklara krig mot jorden. Här kan publiken utan större svårigheter se att budskapet är ren underhållning. Låt homosexuella mördas. Detta har hänt. Det hemska filmvåldet ligger dolt under ytan. Filmvåldet är inget vi reagerar på direkt. Filmvåldet är något som sakta smyger sig in i oss och får oss att tro att denna påhittade story kanske ändå kan bli verklighet. Filmvåldet har kommit på riktigt då en önskan sakta börjar uppfylla oss, tanken: *Tänk om jag vore som henne/honom*.

Jonna Juniwik SP Visby

Schindler's List

"Finns det något bättre än att krypa ihop i favoritfåtöljen med en kopp varm choklad och en påse godis? JA! Att sitta i en biosalong med hela kompisgänget och se en bra skräckfilm och bara frossa i läsk och popcorn. Jag älskar att se på film! Det blir mest skräck och thriller eftersom jag tycker det är kul att bli riktigt uppskrämd."

Flicka TE Helsingborg

"Jag tror att det är på detta viset för att alla människor behöver lite spänning i livet. Man behöver få komma bort från den gråa och regniga tisdagen i december och komma till spänningen i filmens värld."

Pojke NV Göteborg

"Jag ser ofta på film och gillar de flesta typer av film, men olika filmer kan beröra mig olika mycket. Om jag till exempel sätter mig en fredagkväll och ser en actionfilm med Bruce Willis, som enligt mig inte gör så djupa filmer, kan jag bara sitta och slappna av och se hur den ena explosionen följer den andra. Filmen kanske inte har ett budskap och om den har det så är det väldigt givet, till exempel 'bråka inte med dem som är större än dig'. Sådana filmer berör mig nästan inte ett dugg, men det kan vara väldigt skönt att bara sätta sig ner och slippa tänka efter att ha gått i skolan och jobbat hela veckan. En helt annan sak vore det om jag skulle se ett drama från andra världskriget där de försöker skildra hur judarna förtrycktes av nazisterna. I sådana filmer förekommer ofta flera viktiga budskap som får en att tänka till. Först när man tänker på filmen så tycker man 'hur kunde de göra så mot judarna', men om man sedan funderar lite extra så ser man att vi gör en del sådana saker mot dagens invandrare eller andra minoriteter. Många liknande tankar har slagit mig sedan jag började högstadiet och började se mer på djup och budskap i filmer än på handling och skådespelare."

Pojke NV Göteborg

"Men något som rörde mig ännu mera var hur folket runt om mig reagerade när allt hände. Jag satt nämligen i en biograf och såg den filmen. När tjejen i filmen blev våldtagen och slagen av två killar började vissa människor i salongen att skratta. De lade inte heller av utan fortsatte hela tiden. Det gjorde mig så förbannad. Jag hade lust att gå fram och säga till dem. Hur har man mage att börja skratta när något sådant händer? Det kan lika gärna hända en själv."

Flicka SPMP Norrköping

film är någonting fantastiskt

Film, Film! Film är någonting fantastiskt. I varje bild kan det förmedlas så mycket, och vi får se tjugofyra bilder varje sekund! Om man går efter ordspråket "en bild säger mer än tusen ord" och räknar ut hur många tegelstensromaner en långfilm skulle bli, förstår man att filmer kan påverka oss så mycket som de faktiskt gör ibland.

Om man ser en film kan man bli upprymd och glad eller ledsen eller rädd eller ... ja, vilken känsla man vill. Oftast brukar man ändå tänka sig film som underhållning, man vill se en film för att få uppleva en känsla. Det är lätt att få för sig att filmer bara görs för tittarens skull, men så är det inte alltid. Filmer roar inte bara, film kan användas för att påverka och styra människor. Med hjälp av modern teknik och skickliga medarbetare kan en filmmakare visa vilka bilder han vill, sanna eller sådana som bara kan existera i fantasin. Men filmer inte bara visar bilder, de får oss att tro på dem också. När vi ser en bild tror vi på den, någonting inom oss hävdar att den måste vara sann. Det vi ser finns, eller hur?

Genom att filmer har den förmågan kan de användas till att ändra vårt sätt att tänka. Reklamfilm har nog alla sett och det är en ganska ofarlig form av påverkan. I värsta fall köper vi något vi inte behöver, men det är också allt. Nej, när det verkligen gäller att påverka måste man ta till andra metoder. Särskilt effektiva är filmer som skräms. Oavsett om händelsen som visas är rimlig eller inte kan vi känna att vi vill gömma oss där vi sitter i biograffåtöljen eller i TV-soffan. Våra hjärnor måste övertyga sig själva om att det bara är bilder, saker som inte händer här.

Om man vill skrämmas skall man visa sådant som vi fruktar. Vad

skräms vi av? Naturligtvis är det olika för olika människor, men många saker stämmer in för de flesta. Det kan vara saker som ligger djupt rotade i våra gener, som spindlar, ormar och annat det varit bra att vara rädd för. Visst kan man väl få känslan av att något kryper runt fötterna, bara av att se otrevliga kryp på TV?

Andra saker som skrämmar oss är bilder på det vi tycker är otäckt. Att visa våld är ett vanligt sätt att skrämmas. Återigen kan dagens teknik komma till användning och vi blir vittnen till horribla och mycket realistiska brott. Mord och lemlästning hör till vardagen. I en amerikansk undersökning påstods att 6-åringar sett tusen mord på TV. Tusen mord! Hur det egentligen påverkar oss kan var och en få fundera över, men att det skulle gå oss helt obemärkt förbi tycker jag verkar lite otroligt.

I många filmer används våldet för att kittla oss. De flesta människor lever ju laglydiga liv, mestadels på rutin. Att se en film är att komma bort från vardagen en stund. Våld är skrämmande, sådant vi aldrig vill uppleva i verkligheten. Men ändå, det är ju spännande. Vi vill se det för att det ger oss möjlighet att uppleva känslor vi inte annars skulle få känna.

Varför funderas och debatteras det då så mycket kring filmvåld? Behöver vi det måste det ju få förekomma? Jo, men allt filmvåld är inte lämpligt. Jag tror inte att vi blir våldsbrottslingar av att se actionfilmer, men säkert förändras vårt sätt att tänka. Allt vi ser påverkar oss faktiskt, mer eller mindre.

Det finns många filmer som egentligen saknar både handling och mening, men säljer bra på sitt våldsamma innehåll. Våldet i sådana filmer är inte till för att reta våra sinnen utan för att ge någon sorts behovstillfredsställelse, dock utan njutning. Den här formen av underhållande, men inte roande, våld ökar i filmer generellt. Dessutom blir

våldet som visas allt råare. Återigen hänger orsakerna ihop med urtida egenskaper som ännu lever kvar i oss. Mänskliga sinnen är konstruerade för att reagera starkt på nya intryck och bry sig måttligt om sådant som vi redan varit med om. När vi till exempel sett en människa sparkas till döds för att sedan styckas och flås måste vi se något ännu värre nästa gång. Annars reagerar vi inte, och reagera är precis vad de som gjort filmen vill att vi ska. Det värsta för dem är om filmen går oss obemärkt förbi.

Nu skall man komma ihåg att det finns undantag, filmvåld av ett helt annat slag. Som tur är. Det våld jag då tänker på är det som fyller en funktion. Det kan vara våld som understryker något i filmen eller som inte kunde utelämnas utan att effekten gick förlorad. Jag anser att våld kan vara en betydelsefull ingrediens i filmer, om det inte överdrivs och är berättigat för handlingen. Att se på våld kan skrämman oss så vi tänker efter. Det krävs att framställningen är skicklig, men filmvåld kan faktiskt förhindra riktigt våld.

Ett lysande exempel på en sådan film är Stanley Kubricks *A Clockwork Orange* från 1971. Filmen är den absolut mest skrämmande jag någonsin sett! Den handlar om ett gäng "drogisar" som driver omkring och misshandlar, våldtar och mördar. Ingen går säker för deras härjningar, alla utsätts: andra gäng, åldringar och kvinnor. Men det är inte på grund av någon realism som filmen berör. Tvärtom faktiskt. Våldet i *A Clockwork Orange* är teatraliskt. Det sker med baletthopp i fåniga kläder till klassisk musik.

Hur kan ett sådant spektakel bli så skrämmande otäckt? Man måste nog se filmen för att helt förstå det. Poängen ligger nämligen i att åskådaren inte matas med färdigtolkade bilder utan får tänka själv. Det blir som när man läser en bok, bilderna skapas av den egna hjärnan. Om ett skallben knäcks av en spark sker det inte på filmduken utan inne i

A Clockwork Orange

tittarens föreställningsvärld. Det är alltså den egna fantasin som gör de hemska bilderna. Och när man inser vad ens egen fantasi kan producera blir man riktigt rädd!

Filmvåld kan ha olika syften. För att visa häftiga actionscener behöver man bara vältränade skådespelare, skickliga stuntmän och folk som kan filma och klippa snyggt. Allt det kan man få om man betalar för det. Och eftersom det också är vad väldigt många vill se går filmerna med vinst och fler görs efter samma modell.

Om man i stället vill få fram något mer behövs hjärnkapacitet. Det otäcka i filmvåldet beror inte på hur ont det gör i kropparna på den utsatta utan på hur ont det gör i huvudet på den som ser.

Jag tror inte man kan komma fram till om våld på film påverkar oss till att själva begå brott. Säkert kan en del människor få inspiration till råheter, men hade de inte fått det ändå? Jag tycker ändå att man skall försöka förbättra filmvåldet. En sak är att man kan låta tittaren delta mer i skapandet av de hemska bilderna. Sedan behöver det inte vara våld överallt. Tecknade filmer för små barn innehåller mycket våld, det hör inte hemma där! Barn slåss och leker krig som alltid, de behöver inte se sådant på TV förrän de blivit äldre. Överhuvudtaget kan mycket göras åt användandet av våld på film. Det skall inte vara något obligatoriskt som alltid måste betas av, utan något som tillsätts som en avgörande detalj. För att fullända helheten.

Är filmvåld nödvändigt, som det är ibland, får och bör det förekomma. Om det utformas rätt, vill säga. Är våldsscenerna bara till för att sälja biljetter visar det att filmen är dålig. Mästerliga filmskapares storhet ligger i deras förmåga att inte visa allt, men ändå få oss att förstå lite till.

Emma-Marie Hansson SP Visby

tack för mina engelskakunskaper

Jag tycker verkligen om film. Jag har ingen favoritgenre, men det jag känner minst för är actionfilmer. Det tror jag beror på att de berör mig minst känslomässigt.

Film kan få en att känna så otroligt mycket. Jag skrattar så mycket att jag får ont i magen när jag ser filmer som *American Pie* och *Scary Movie*. Jag gråter floder när jag ser *When a Man Loves a Woman* och *Dancer in the Dark*, och jag bli så otroligt arg att jag skäller ut skådespelarna genom TV-rutan när jag ser filmen *American History X*. Som om de skulle höra mig ...

Sedan finns det filmer som jag blir alldeles upprymd och lycklig av. *Coyote Ugly* är ett exempel. Då vill man bara ställa sig upp och sjunga och dansa. Det finns även filmer jag blir oerhört irriterad över. Där är Mr. Bean mitt största irritationsobjekt. Det kryper i kroppen på mig när jag sitter och ser hur dum han kan vara. Sedan finns det ju även skräckfilmer. Genom dem känner jag inte direkt att jag får ut någonting känslomässigt. Men det känns bra med den adrenalinkick man får när man sitter som på nålar i en och en halv timme i väntan på sanningen ... Är det mamman eller rektorn som är mördaren?

Förutom att jag får utlopp för massor av känslor genom filmerna så lär jag mig en hel del genom dem. Jag har filmerna att tacka för en stor del av mina engelskakunskaper. Jag har även lärt mig om allt från olika religioner och länder till familjeförhållanden och naturkunskap. Men man måste ju komma ihåg att allt man hör och ser inte alltid är riktigt, riktigt sant eller stämmer överens med verkligheten.

Det finns vissa saker som är självklara i de olika genrerna. Vi har kärlek som en självklar ingrediens i en tårdrypande och vacker ro-

mantisk film. Men kärlek förekommer ju även i draman, komedier, thrillers och actionfilmer. När den svartsjuka flickvännen mördar alla som kommer i kontakt med hennes kille så gör hon ju det av kärlek. Vi har våld, som kanske mest förekommer i actionfilmer. Men våldet finns precis som kärleken med i de andra genrerna. Det finns ju inte många skräckfilmer där ingen blir nedhuggen, söndersågad, manglad eller krossad. En komedi där någon går in i en lyktstolpe eller får ett piano i huvudet, det är sådant våld vi bara skrattar åt.

I draman och kärleksfilmer förekommer våldet också. Den alkoholiserade mannen som slår sin fru eller den mobbade pojken som blir knuffad i korridorerna. Men det finns ju många typer av fysiskt våld. Det finns scener där våldet är spännande, där man sitter och hejar på sin favorit, och det finns skrämmande scener där man vänder bort huvudet för att slippa se. Men vi har även det psykiska våldet, som jag uppfattar som värre och mer skrämmande i film.

Jag vet inte riktigt var jag står i frågan om film ska censureras eller inte. Den del av mig som är mot censur säger att filmskaparen har med den våldsamma filmsnutten av någon anledning. Det borde ju finnas något syfte med den. Filmens hela mening kanske försvinner i filmskaparens ögon, medan det för andra bara är ännu en onödig sekvens som klipps bort. Men samtidigt, varför visa närbilder på någon som får skallen insparkad? Är det verkligen nödvändigt för att vi ska förstå filmens verkliga syfte?

Många anser att våldet i filmerna har blivit värre, och en enkel förklaring till det tror jag är att tekniken går framåt. Man kan ge en verklighetstrogen och realistisk bild av hur hjärnsubstansen rinner ur örat och så vidare. Men visst kan vi ha blivit avtrubbade. Vi tolererar mer och mer och tycker helt enkelt inte att det är skrämmande längre med så mycket våld i filmerna. Många av oss kan dra tydliga linjer och skilja

mellan vad som är verkligt och inte. Men det finns ju de som inte har de spärrar som krävs för att inte gå ut på stan och testa ifall killen man möter reser sig efter tjugo sparkar i magen ...

Anna Nilsson SP Strömsund

sedan den dagen är våldsfilmer portförbjudna

Vinden ven och regnet piskade mitt ansikte. Jag ville bara vända om och gå tillbaka hem till min säng och till tryggheten. Men ett avtal är ett avtal. Jag kunde inte svika Emma nu, inte i kväll. Tidigare under dagen hade vi kommit överens om att vi skulle ha Bella-kväll. Bella-kväll är detsamma som en hel kväll full av chips, godis, mycket skit-snack och det självklara: en kärleksfilm. Kvällens film var *Under solen*. Jag hade visserligen sett den tidigare, men vad gör det när den är så bra att man bara måste se den igen. Väl hemma hos Emma slog en doft av lavendel emot mig. Aromalyktan var tänd och på bordet i vardagsrummet stod chipsskålarna uppradade och godispåsarna var också där. Snart droppade folket in, det var inte bara jag och Emma som skulle ha Bella-kväll. Nej, för en sådan kväll krävs det minst fyra tjejer fulla av skvallar. Jag, Emma, Lisa och Sanna såg fram emot åtminstone sex timmar mysypys tillsammans.

– Jag hämtar läsken.

– Bra, då tar jag dippen till chipsen. Ni andra kan väl slå er ned, ja sätt på filmen också. Det är väl en massa reklam i början.

Skvallret började genast, Lisa berättade lite om det senaste skvallret från hennes skola. Sanna däremot hämtade en ny skiva som hon köpt dagen innan, och som vi bara måste höra.

Sssshhhh! Nu börjar filmen. Tystnaden blev total. Trots att alla hade sett filmen förut satt vi nu tysta och tittade på det som utspelade sig på TV-skärmen. När filmen närmade sig sitt slut hade vi fortfarande inte sagt mycket till varandra. Emma grät en skvätt och jag själv satt och kämpade för att hålla tillbaka tårarna. Trots att jag vet att filmen har ett lyckligt slut kan jag inte låta bli att bli berörd. När filmen är slut bör-

jade vi prata igen. Jag berättade om min senaste flirt och hur det gick och Emma lättade sitt hjärta angående sin stora kärlek. Vi ältade samma ämnen som vi pratat om minst hundra gånger tidigare, om och om igen. Men på något sätt är det alltid lika intressant och man pratar alltid lika livligt om samma saker. När klockan började närma sig midnatt och chipsen började sina bestämde sig Lisa och Emma för att springa ner runt hörnet för att handla någon påse till. Kvällen var fortfarande ung och för att orka med måste vi ha lite proviant.

Väl hemma igen frågade Emma om det var någon som ville se *Exorcisten*. Jag, som inte är någon vidare beundrare av läskiga och överkliga filmer tvekade en aning. Jag ville hellre skvallra lite mer, men när alla andra tycktes nappa på idén var jag tvungen att ge mig. Efter cirka 45 minuter stängde vi av. Snacka om värdelös film. En liten tjej som blir besatt av djävulen. Hon skriker, svär och beter sig på ett sådant sätt som man kan tänka sig att en djävul gör. När hon ligger i sin säng, eller ligger och ligger, hon studsar mest som en gummiboll upp och ner och skriker till sin mamma att de ska ta dem därifrån, vad får man ut av det?

Eller när hon senare i filmen gör andra groteska och hemska saker med sig själv och sina anhöriga. Jag kan inte se något som helst nöje i en sådan film. Efter 45 minuter av dårskap återgick vi till skvallrandet. Klockan närmade sig 02.00 och alla kände att det var dags att dra sig hemåt. Jag och Lisa gjorde sällskap en bit hemåt. Avståndet hem till Emma från mig är en promenad på cirka 15 minuter. När jag och Lisa kom till Statoil tog hon av till vänster medan jag fortsatte rakt fram. Väl hemma tog jag ett glas mjölk och gick sedan till sängs.

”Ung kvinna våldtagen och nedslagen”. Tidningsrubriken brände i mina ögon. Texten som följde handlade om hur en ung kvinna under natten utsatts för våldtäkt och sedan blivit nedslagen i ett skogsparti söder om staden. Söder om staden, Sanna bor åt det hållet, hon skulle

Exorcisten

passera den skogsdungen. Sanna lämnade Emmas lägenhet samtidigt som jag och Lisa gick. Nej, det kan inte vara sant. Jag slängde mig genast på telefonen och ringde hem till Sanna. Inget svar. Jag försökte på hennes mobil, men inte heller där kunde jag få tag på henne. Slutligen gav jag upp och ringde istället till Emma. Hon svarade med en gång. Har du hört, sade hon. Då förstod jag att det var Sanna som det stod om i tidningen. Emma och jag pratade en stund och bestämde oss sedan för att gå förbi Lisa på vägen till sjukhuset.

En timme senare stod tre unga kvinnor och stirrade apatiskt genom ett stort glasfönster. Där innanför låg Sanna, vår kompis Sanna. Hon låg där med en arm i bandage, ett blått öga och en sprucken läpp, men framför allt ett sprucket hjärta. Hon grät, tårarna strömmade nerför hennes kinder, ja inte bara ner för hennes. Vi tre som stod i korridoren utanför grät också. Våra huvuden var nerböjda och våra hjärtan värkte. Vem hade gjort så här mot vår Sanna? Vem var det som trodde att den hade rätt att förstöra en ung människas liv på det där sättet? Ta ifrån en ung kvinna hennes identitet, vem vågade göra något sådant?

Vi gick in i det ljusa, typiska sjukhusrummet. Där på sängen låg vår bästa kompis. Hon grät, vi grät. Det kunde ha hänt vem som helst. Varför just Sanna? Vi stannade hela eftermiddagen och en stor del av kvällen också. När vi skulle gå kom en polisman in. Sanna bad oss att stanna kvar till dess att han gått. Polismannen berättade att de fått fast gärningsmannen. Han hade inte varit svår att identifiera, då han lämnat både jacka och plånbok kvar på platsen. De hade gjort en husrannsakan under dagen och funnit ett stort förråd av våldsfilmerna och kvinnoförnedrande filmer. Även filmer där barn utnyttjats hade hittats. Mannen var inte känd av polisen sedan tidigare. Polismannen som berättade det här för Sanna sade att förövaren och många med honom tillhörde den kategori som inte kunde skilja på verklighet och film. Det som vanliga och mentalt friska människor anser som oanständigt och rent av äckligt och groteskt var för dem något som lockar, något spännande och förbjudet.

Hur kan det finnas så många vidriga och elaka människor i vår värld? Varje dag hör man eller ser man alla hemskheter som sker i världen. Men på något sätt tror man inte att det är sant. Man tror att det är som en film, det går att stänga av när det blir för äckligt eller överkligt. Men så är det inte. Det finns människor som lever för film, och

som så småningom inte kan skilja på vad som är rätt och fel. Var finns dessa människor? Kan man se det genom att bara titta på dem, eller är det först när man möter en av dem och katastrofen är ett faktum som man inser att världen är full av idioter, ja monster, som tagit klivet ut från TV:n och in i verkliga världen.

Tankarna for omkring i mitt huvud när jag satt på min säng och försökte koncentrera mig på läxorna. Men inget ville fastna. Allt jag kunde tänka på var alla dessa idioter, ja, jag vill kalla dem idioter. De som tror att våld och förnedring är något roligt och lustfyllt. Vad har dessa människor för uppväxt? Fick de inte lära sig vad som är rätt och fel redan när de var barn? Hur är det med dagens barn, hur kommer de att se på verkligheten när de träder in i vuxenlivet? Är deras hjärnor fyllda av filmvåld och andra våldsscener? Jag riktigt kände hur min ilska steg och att frågorna blev fler och fler. Stackars Sanna, varför skulle det drabba henne? Varför måste det drabba någon överhuvudtaget?

Efter den dagen på sjukhuset bestämde jag mig för att inte se på fler våldsfilmer. Det fyller ingen funktion för mig att se hur en massa människor får knytnävsslag efter knytnävsslag och hur de gång på gång blir stuckna med en kniv i magen. Nej, *Exorcisten* och liknande filmer är inget för mig. Visst, det finns våld i *Under solen* också, men inte på samma sätt.

Sanna återhämtade sig sakta men säkert, men våldsfilmer var sedan den dagen på sjukhuset portförbjudna på våra Bella-kvällar.

Namn och berättelse är uppdiktad. Mina åsikter är dock desamma.

Sara Danielsson FV Falun

förbannad av våldtäkt på film

Filmvåld tycker jag är helt OK. Det piffar ju upp filmen avsevärt istället för att det ska vara något drama som håller på i två timmar utan att något händer. Sen får dom varandra på slutet och lever lyckliga i alla sina dagar. Såna filmer tycker jag är helt värdelösa. Det ska vara en film som det är mycket slagsmål och explosioner i, ju mer desto bättre. Men det ska inte vara för mycket av det goda så att säga. Det är ju roligt att titta på våld på film men jag vill inte vara med om det i verkligheten.

Att se en film på en biograf skiljer sig helt från att sitta hemma och titta på film. Det blir mycket högre ljud och bildkvalitén är mycket bättre. Men om man ska se en komedi eller drama så passar det bättre att se den hemma. Men ska man se en action eller en rysare så blir det mycket mäktigare att se den på en biograf. Med mycket explosioner och sånt där. Ett exempel på en film som gör sig mycket bättre på biografen är *Pearl Harbor*, den innehåller ju en massa explosioner fast också ett kärleksdrama.

Våldtäkt på film blir jag jävligt förbannad av att se, då är det skönt när hjälten spöar skiten ur den personen på slutet. Då känns allt mycket bra, för han förtjänade ju att åka på spö.

Henrik Karlsson HRJF Vilhelmina

några att tala med efteråt

Filmvåld för mig är något som inte kan inträffa i verkligheten. Efter som man vet att det "bara är film" känns det så avlägset, även om det naturligtvis kan hända på riktigt också. Därför tror jag att de flesta viftar bort våldet i film med att det är just våld i film. Inte förrän det inträffar på riktigt inser man allvaret i det hela. När man ser en person bli dödad i en film så vet man ju att det bara är på låtsas. När scenen är inspelad så reser han eller hon sig upp och går hem. Händer det däremot i verkligheten så kan ju personen aldrig mer resa sig upp och gå hem. När man tänker på att en människas liv är slut på riktigt så känns det väldigt skrämmande.

Filmindustrin har gjort så att människorna tolererar våld på låtsas bättre. Den har gjort så att våld är något som folk går och skämtar om och skrattar åt, så länge det inte är på riktigt. Händer det på riktigt tystnar man, vet inte hur man ska hantera det, för man gick ju och skämtade om det för några dagar sedan.

Men jag tror att våld på film kan vara bra på ett sätt. Man kan ju se det som att det är våldsscener i förebyggande syfte. Om det är riktigt skrämmande bilder så blir folk rädda och tar avstånd från det. Det kan också kännas som en flykt från verkligheten att se en våldsfilm. När den är slut känner man en lättnad över att det bara var på film och så är man tillbaka i sin trygga tillvaro igen, man kan kanske likna den vid en trygg bubbla. Men om det inträffar ett våldsbrott i verkligheten så spricker den bubblan, man känner sig inte trygg längre. Efter ett tag så lappas bubblan ihop igen, men med lite tjockare väggar den här gången. Det krävs lite mer för att den ska spricka igen, för nu är man ju en erfarenhet rikare. Frågan är om den någon gång blir så tjock att

den inte kan spricka mer. Det kanske är vid det stadiet som folk börjar mörda och misshandla. Man har sett så mycket, varit med om så mycket, att man inte är rädd för något längre.

Det som i alla fall jag tycker är mest skrämmande att se på film är våldsscener som känns realistiska. Det är ju när du har sett en film där våldet kan hända dig i verkligheten som du blir riktigt rädd. Men jag tycker att våld ska användas vettigt på film och TV. I en film där handlingen kanske "kräver" att det blir våld-samt så är det kanske bra för filmen, men filmer där det konstant är våld utan någon egentlig mening känns bara onödiga. Några exempel är "karatefilmer" och liknande. I stället för att det, som det borde vara, är våldet som byggs upp runt och i handlingen, så verkar det nästan som att det är handlingen som i stället byggs upp efter våldet. Alltså att de kommer på någon mindre intelligent handling bara för att ha någon utfyllnad till alla våldsscener. Det känns bara tröttsamt att titta på, och man får inte ut speciellt mycket av det.

Men även om det, som jag skrev tidigare, kan vara bra med filmvåld, så finns det naturligtvis en väldigt negativ sida också – när folk inspireras och imiterar. En del människor tar efter våldet som de ser i olika filmer och utför det på riktigt, men ibland görs det ju filmer efter något som hänt i verkligheten också, så det är svårt att säga om det är livet som imiterar konsten, eller konsten som imiterar livet. Just detta diskuteras i en klassrumsscen i filmen *Scream 2*.

Jag tror inte att det spelar någon större roll om man tar bort allt våld ur filmerna. Våldet finns ju redan ute i verkligheten. I så fall måste man ju börja censurera nyheterna också, för där visas det ju våldsskildringar så gott som varje dag. Jag tvivlar starkt på att allt våld skulle upphöra att existera om det bara försvann från våra TV-rutor. Dessutom är ju ingen tvingad att gå och se dessa våldsamma filmer. Vill man

inte se så behöver man ju inte. Det är ju inte så att de våldsammaste filmerna med de dyraste effekterna är de bästa i längden. Jag tror heller inte att det spelar någon större roll var man ser filmen, på bio, video eller TV. Handlingen är ju densamma oavsett var man befinner sig. Däremot spelar det nog roll om man ser filmen själv eller tillsammans med andra. Är man helt själv så blir man nog mer rädd, för då är man ensam med alla sina tankar efteråt. Har man däremot andra människor med sig så känner man sig tryggare. Man har ju också några att tala med efteråt.

Om jag väger alla fördelar mot alla nackdelar så kommer jag inte direkt fram till någon bra slutsats. Visst är det hemskt om någon får för sig att döda folk på samma sätt som i filmerna, men jag tror att det skulle bli tråkigt i längden om filmerna bara handlade om sådant som kan inträffa i verkligheten, alltså icke-våld. Därför känner jag mig väldigt kluven inför det här ämnet. Jag kan varken säga att jag är för eller mot våldet i filmer.

Maria Rydström SP Lindesberg

att föredra film framför böcker

När de flesta vill ta det lugnt och läsa en god bok sätter jag mig hellre framför TV:n och videobandspelaren och trycker in en bra film. Detta har förbryllat mig lite genom åren. Varför har jag alltid föredragit film framför böcker? När jag var mindre skyllde jag detta på min dåliga fantasi, eftersom fantasi är något man behöver när man läser böcker. Senare har jag kommit fram till att detta snarare beror på min motvilja att öppna en bok än på fantasitorka.

Att det skulle vara slapppt att se på film är för övrigt helt osant. Även om det kanske är mer fantasieggande att läsa en bok så tror jag man väcker många andra sinnen när man ser film. Den analyserande delen av hjärnan måste ständigt vara vaken för att avläsa ansiktsuttryck och kroppsspråk hos skådespelaren. Ta till exempel en film som *Livet från den ljusa sidan* där Jack Nicholson gör konst av kroppsspråk. Ja, konst faktiskt!

Och när man talar om konst så kan man inte komma ifrån att undra om inte film väcker de estetiska sinnena. För på något sätt vill man gå några steg bakåt och, på håll, betrakta filmen som ett verk av en konstnär och försöka se den ur nya vinklar för att kanske hitta ett nytt sätt att se den på. Kanske förstå storheten i ord som sägs, eller än mer inse den stora talang skådespelaren besitter.

Liksom en konstlärare kan stå och stirra på ett konstverk i timmar i ren fascination kan jag, direkt efter att ha sett en film, spola tillbaka den och se den igen. Tredje gången sitter jag med fjärrkontrollen i handen och spolar fram till de bästa scenerna för att studera detaljrikedomen.

Jag antar att jag är lite ovanlig när jag säger att jag nästan aldrig har

"Varför tittar man på film? För min del är det äventyret att kastas in i en annan verklighet, fascinerar, berörs, bli skrämmd, upptäcka sanningar om sig själv som man endast ser i andras sällskap, i en film eller bok. Och vad berör om inte våldet? Vad fascinerar om inte våldet och skräcken?"

Pojke SP Eslöv

"Jag tror inte att det spelar något roll hur mycket våld som händer i verkligheten, man vill ändå se det som är snäppet värre. Och så kommer det alltid att vara. Hur hemsk världen än blir kan man alltid göra det värre och därmed grymmare och häftigare. Vi vill se andra lida så länge vi slipper göra det själva."

Flicka MP Trollhättan

"Människor vill se på spännande saker. Eftersom man ser det så sällan i det verkliga livet så får man se det på filmer. För ett tag sen blev World Trade Center attackerat av terrorister. Två flygplan flög in i de 520 meter höga tornen. Många dog och det är väldigt tragiskt, men många människor tyckte att det var jättespännande att se på när det hände. Vi lever ganska tråkiga liv här på jorden, inget spännande händer. Filmer skapar en fantasivärld som vi tycker om."

Pojke TE Helsingborg

"Jag tycker att det är mycket otäckare att se på en skräckfilm i en biograf än att se hemma. Det är mer folk, folk man inte känner som sitter runtom en. Den stora skärmen och det höga ljudet tror jag gör himla mycket i en biograf. Om man inte skulle höra ljudet i en skräckfilm skulle man nog inte tycka att den är lika otäck. Ljudet gör också att man känner på sig att något kommer att hända. Det är då man spänner sig och känner att man börjar bli riktigt nervös."

Flicka SPMP Norrköping

"Men det är inte bara bilderna som imponerar/skakar om en, om man kan uttrycka sig så, utan också ljudet. Att se dessa scener utan ljud är nog som att kaka godis när man är förkyld, man får inte ut det smaskiga av det hela."

Pojke SP Strömsund

"Varför betalar man dyra pengar för att gå på bio? Jo, jag tycker att det är en helt annan atmosfär. Det är en stor bioduk och högre ljud. Det kommer en närmare. I en biosalong kan man inte undgå att se eller höra. Det som dock är bra med att hyra en film som man ser hemma är att man kan ta paus när man vill. Och man kan dra upp en filt för ögonen om man inte vill se. Jag har också lättare att uttrycka känslor hemma, vilket faktiskt kan vara nyttigt ibland."

Flicka SPMP Norrköping

"När Uppdrag Granskning visade dokumentären om Hannes som blivit skjuten av polisen, då blev jag rätt förvånad över att en kula kunde göra så mycket skada, han svävade ju faktiskt mellan liv och död. Men när man ser på film brukar en skottskada vara småpotatis."

Flicka SP Trollhättan

"Vissa filmer skrämmar mig. Det kan vara filmer med psykiska scener där våldet smyger fram. Då ryser jag och får kalla kårar längs ryggen, en känsla som känns så gott. Jag gillar att vara rädd när jag ser film, rädslan får mig att känna mig hel och levande. Det är som att gå in i en mörk skog, det känns som man är förföljd av något ont fast det är man inte... *Scream* är också ett exempel på en film som gör mig rädd. Scener där mördaren hoppar fram från ingenstans får mig att hoppa till, något som jag kan skratta åt senare. De känslorna är härliga."

Pojke SP Trollhättan

"Filmer kan få en att inse att det går att klättra uppåt i livet, en film kan få en att inse att man skall vara sig själv och att man faktiskt kan bli accepterad för den man är. En film kan få en att förstå något man inte har förstått förut. En film kan få mig och dig att koppla av en regnig lördag."

Flicka SP Visby

läst en bok frivilligt och samtidigt vill hylla filmens konst i dess djupaste mening. Men jag tror verkligen att filmen ger din hjärna mer än vad boken gör. En bok ger dig fritt spelrum att välja huvudrollens ansiktsdrag, hur gatstenarna i staden är formade och kanske också vilken nyans birollernas hy har. I filmen är det nästan tvärtom. En film ger dig alla de visuella förutsättningarna men en bra film lämnar utrymme för hur du själv vill tolka den.

Strålande exempel på detta är Richard Hoberts filmserie om de sju dödssynderna. Inte förrän efter den sista filmen avslöjade han vilken film som representerade vilken dödssynd. Innan dess hade olika tidningar försökt gissa vilken film som hörde ihop med vilken dödssynd. Inte någon tidnings lista såg likadan ut, och ingen av listorna stämde överens med Hoberts facit, som han senare uppgav. Detta om något pekar väl på hur lätt det är att tolka en film olika.

Jag vet inte hur politiskt korrekt det är att säga att det finns tjej- och killfilmer. Men jag tror att det finns det. Det finns filmer som killar "ska" tycka om, liksom det finns filmer som tjejer "ska" tycka om. Att de sedan inte alls gör det, eller kanske att inte ens en majoritet gör det spelar kanske inte så stor roll.

En tjejfilm ska innehålla mycket kärlek och – i värsta/bästa fall – svek, och allra helst ett lyckligt slut (exempel *Förnuft och känsla*). En "killfilm" ska innehålla mycket fart och fläng. Helst några explosioner och blodiga muskelkillar. En välsvarvad tjej föredras vara inblandad på något sätt (exempel *Die Hard*).

På grund av denna gruppering blev det lite pinsamt när jag för mina kompisar skulle berätta att jag fattat tycke för en av de filmer som hade (o)turen att hamna under kategorin "tjejfilm". Filmen ifråga var *Notting Hill*, en film som jag blivit totalt fångslad av. Här fanns allt: smarta dialoger, ett underbart soundtrack, en otrolig historia och en vacker

Julia Roberts i sitt esse. Till min stora förvåning togs dock mitt erkännande emot bra. Många med mig erkände den som en riktigt, riktigt bra film. Det kändes skönt.

När vi ändå är inne på "killfilm" innehåller den kategorin verkligen de sämsta filmerna på marknaden. Den enda gången actionfilmer fungerar är efter andra filmer och då som ett slags tidsfördriv. Ta en titt i din videohylla och fundera över vilka actionfilmer du vill se. Jag hittar ett oändligt antal actionfilmer – sådana som man bara ska ha – i min videohylla, men ingen jag vill se. Man vill inte se actionfilmer. De är ett konstens kladdpapper. Något som man kastar in i videobandspelaren för att vila ögonen på när man inte vill använda hjärnan. Detta antagligen i brist på något bättre att göra och i desperat förhoppning om att den hjärndöda filmen ska leda till någon slags inspiration och kreativitet, vilket den självklart aldrig gör. Och detta kallar vi "killfilm".

Man kan ju verkligen fundera över vad action är till för överhuvudtaget. Action måste vara filmens svarta får. Något som Hollywood skapade för att få in lite extrapengar. En filmvärldens perversion. Action är det engelska ordet för rörelse. I filmbetydelse menar man att det händer saker hela tiden. Trots detta är det oftast lika tråkigt rakt igenom filmen. "Hjärndöd action" brukar man definiera viss action som inte har någon poäng alls. Men ärligt talat ser jag ingen skillnad på "icke hjärndöd action" och "hjärndöd action". Hur kan något som går ut på att saker ska sprängas, skjutas, sparkas och till sist dödas vara annat än hjärndött?

Men man kan ju fundera vidare på om action, i den form som ovan är presenterat, är bra överhuvudtaget? Ett konsekvent svar måste vara nej eftersom olika former av våld aldrig är bra. Självklart är det skillnad om man vill porträttera någon som har varit utsatt för våld i ett förebyggande syfte. Men att glorifiera någon som använder våld är så in-

konsekvent mot vad samhällets utsatta normer säger i övrigt.

Om man inte vill att något ska finnas i verkligheten är väl ett bra första steg att ta bort det från fantasin? Att film inte är den enda källan till våldsfantasier är självklart, liksom det är självklart att det idag är en av källorna. Därav är det inte heller sunt att det existerar.

Sammanfattningsvis kan man säga att film (vi utesluter action som vi fastslagit som hjärndött) är mer analyserande och kanske till och med mer estetiskt än böcker. Och kanske är detta roten till problemet för oss som ogillar böcker? Beror det på att vi är mer intresserade av att se en film och analysera olika förhållanden till olika saker än att läsa i en bok om exakta miljöbeskrivningar och exakta tankegångar?

Ja, kanske. I vilket fall kommer jag att fortsätta att se på bra film.

Emanuel Karlsten SP Visby

Skådespelarna spelar också stor roll vid valet av film. Jag undviker filmer med Sylvester Stallone, Jean-Claude van Damme med flera, därför att de generellt brukar göra kassa filmer (enligt min åsikt). Dessutom kan man ju spekulera i varför de aldrig har vunnit någon Oscar för bästa huvudroll.”

Flicka SP Vilhelmina

**action, skräck,
porr och tecknat...**

hämta "liv" någonstans

Olika typer av våld

Jag älskar film och tycker att det är ett av det bästa tidsfördriv man kan tänka sig. Filmvåld kan vara spännande, underhållande, skrämmande, komiskt, onödigt och överdrivet.

Komiskt våld

Det finns film med sjukt våld som kan få en att skratta så att man viker sig. Jag tänker då på filmer som *American Psycho* där det är så sjukt och överkligt att man inte kan ta det på allvar.

Underhållande våld

Vad hade en krigsfilm varit utan våld? Ja, inte mycket. Där är det våldet som är handlingen och det får en att inse hur våldet har påverkat människor i alla tider. *Rädda menige Ryan* – jag tycker att våldet här är viktigt och underhållande.

Skrämmande våld

Skrämmande våld är när det får en att inse hur grymma människor kan vara. Att under press göra grymma handlingar för att någon har sagt att man ska det, eller för att det hör ihop med den ideologi man tror

på. Jag tänker då främst på filmer från andra världskriget. Jag tycker våld är som mest skrämmande om det är verkligt, om man själv kan sätta sig in i våldssituationerna. Speciellt skrämmande är det om det är baserat på verkliga händelser i stället för att det bara är påhittat.

Överdrivet våld

Överdrivet våld finns i filmer som visar en hjälte som ska utsättas för så mycket våld som möjligt och ändå klara sig ifrån att ens bli skadad. Jag tycker inte om karatefilmer med vad jag tycker vara onödigt våld, där fienderna trillar som flugor bara hjälten rör vid dem.

Overkligt våld

Overkligt våld anser jag vara snarlikt Överdrivet våld, där vissa människor verkar klara av att bli utsatta för hur mycket våld som helst. Detta tror jag kan vara skadligt för yngre personer som får en bild av att människor är odödliga.

Spännande våld

Spännande våld tycker jag är verkligt våld där våldet får en att undra hur filmen kommer att fortsätta. Spännande våld och Underhållande våld tycker jag är bra kryddor till en film.

Dataspelsvåld

Dataspelsvåld tror jag är mycket mer skadligt än videovåld för att det låter personen vara med och påverka handlingen. Detta gör att man sätter sig in i rollen som hjälte på ett helt annat sätt. Där går man runt och skjuter på allt och alla med hur mycket ammunition som helst. Och skulle man bli skadad så gör det inget för att man kan ju bara gå och hämta "liv" någonstans.

Jag tycker det är viktigt att barn lär sig att förstå att allt man ser på TV och datorn inte är verkligt. Kan man det tror jag att man inte påverkas lika starkt av negativt videovåld.

David Hammar TE Helsingborg

Scream

trött på att bli porträtterad som ett våp

Två 16-åriga pojkar dödade och skändade en 89-årig man. En ung pojke dödade en liten flicka. Alla skyllde de på våldsfilmer. Men kan verkligen en film få människor att gå så långt att det slutar med dråp, eller mord?

Jämför våldsfilm med till exempel rollspel. För några år sedan var rollspelet *Kult* förbjudet. Man ansåg att spelet gjorde folk galna. När jag för några månader sen berättade för min mamma att jag ville åka till Västerås för att vara med i ett så kallat levande rollspel förbjöd hon mig och sa att jag kunde bli tokig. Jag försäkrar att jag är mentalt frisk. Ändå trodde min egen mamma att jag skulle förlora förståndet.

Jag vet att varken rollspel eller film skulle kunna få mig att döda en annan människa. Det hela handlar om att kunna skilja på verklighet och fiktion.

Filmen *Scream* handlar om just det. Två tonårskillar dödar alla sina vänner, mycket välplanerat. De vill att det ska vara precis som i en film, och refererar hela tiden till olika skräckfilmer. De planerar även en "uppföljare". Men de förnekar att de blivit galna av alla filmer de sett och försökt efterlikna i sina dåd. När ett av deras planerade offer säger att de sett för många skräckfilmer svarar en av mördarna: "Movies don't create psychos. Movies make psychos more creative". Och det ligger nog lite sanning i det han säger.

Jag tror nog att en sjuk människa kan fara illa av att se våldsfilm, att det kan påverka honom/henne negativt. Men att gå så långt att man tar livet av en människa? Förmodligen skulle personen i så fall ha dödat ändå, utan påverkan. För den naturliga reaktionen när man ser en grov våldsscen är ju att man känner avsmak och äckel. Om man dessutom

skulle gå så långt att man förbjöd vissa filmer borde man väl också se på till exempel reklam. Vi vet ju att vi blir påverkade av all reklam som dagligen pumpas in i oss. Då borde all reklam som är sexistisk och fördomsfull förbjudas även den. Vi skulle kanske alla bli bättre människor.

Jag har märkt att olika generationer reagerar olika på våldsscener. En av mina favoritfilmer är *Pulp Fiction*. Jag lånade ut den till en kompis mamma, men fick tillbaks den illa kvickt, eftersom hon inte kunde se mer än några scener. Och det visar ju att vi är uppväxta med olika sorters filmer. Vår generation är en aning avtrubbad vad gäller filmvåld. Men så är det ju med allting.

Jag tycker nog om alla slags filmer, allt från irländska komedier à la Roddy Doyle till amerikanska mastodontfilmer. Men min pojkvän till exempel verkar nästan tycka att om en film inte innehåller ett slagsmål så är den tråkig. Kanske det beror på uppfostran vad man tycker om. Min pojkvän är ju uppfostrad som pojke och jag som flicka. Det är nog därför vi uppskattar olika sorters filmer. Givetvis finns det undantag, jag bara älskar gamla (och nya) kampsportsfilmer.

Det jag saknar i filmer är någon att identifiera mig med. För de riktiga hjältarna i filmer är ju männen. Vilka får då vi tjejer att identifiera oss med? Pamela Anderson? Tack så mycket. Kan vi inte åtminstone få uppleva en känsla av tillräcklighet och jämlikhet i filmerna? När kvinnan någon gång porträtteras som tuff i filmer är hon så retuscherad, alternativt maskulin, att man ändå inte känner att man kan jämföra sig med henne. Men det är väl så det är. Inse det flickor, ni är underrepresenterade. Det skulle bli intressant om man kastade om alla könsroller i filmerna. Tänk er själva: Winona Ryder som Terminator, och Arnold Schwarzenegger som Bondbrud ... Succéfilmen *Allt eller inget* skulle bannlysas, man kan ju inte göra en film om *kvinnliga* strippor.

Så, vart vill jag komma? Vad vill jag säga med det här? Förmodligen

bara det självklara, att film är bra, våld är dumt och att jag är trött på att bli porträtterad som ett jävla våp. Kan vi inte bara försöka skapa en filmvärld där det inte är tufft att döda, och där kvinnor är lika tuffa som männen? Så svårt kan det väl inte vara ...

Stina Zetterdahl SPMP Norrköping

"I en bra våldsfilm ska det vara bra handling och grymma scener och coola kommentarer. Något jag inte gillar är när kvinnor har huvudrollen på en actionfilm. Först och främst skriker dom så fult att man blir tokig. De kan inte heller spela en häftig polis eller någon som ska hämnas för de har inte den stilen tycker jag. Som *Crouching Tiger Hidden Dragon* som är bland de sämsta filmer jag någonsin har sett. Det är för att det är en tjej som ska fixa allt."

Pojke HR Strömsund

"Vår tids våldsfilmer visar ett samhälle som inte existerar. Människor som inte finns, och krafter som de inte har. Många har svårt att se skillnaden på film och verklighet, speciellt om man är ung. Då har man inte fått en klar bild av sitt eget samhälle innan man börjar jämföra det med filmens."

Flicka SP Eslöv

"Det äckliga och onödiga våldet, tycker jag man kan ta bort helt. Det finns ju ingen vits med att det visas. Folk blir ju inte klokare av att titta på det. Våld som däremot väcker tankar, som engagerar och gör filmen bra, tycker jag däremot att vi kan ha kvar. (Fast vem är det då som bestämmer vilket våld som är äckligt och onödigt och vilket som är bra, kan man ju faktiskt fråga sig.) Våld behöver kanske inte visas så mycket, och hela tiden, som det gör i filmer med äckligt och onödigt våld. Man bara vet att det finns där...Fjollvåldet är väl inte så mycket att orda om. Det kan väl vara kvar, bara folk fattar att man inte överlever alla saker som till exempel bovarna i *Ensam hemma* gör."

Flicka FV Falun

"Jag har tänkt på en sak. Varför är det alltid dumma blondiner som råkar ut för något hemskt??? Ungefär som i *Scream*, där är det ju en blond tjej som är korkad och som går rakt in i fällan som mördaren har kommit på. Det är ofta en brunett som klarar sig ur en knipa: Det är väl ändå att nedvärdera blondiner? Eller??? Jag är brunett själv men jag tycker det är väldigt elakt mot blondiner."

Flicka FV Falun

"Två män
Två pistoler
Ett skott
En man
Manlig seger
Maskulin

Så här är det ofta i filmer, fast dock med större variation. Det kanske finns två gäng och en hel hop med pistoler, men principen är densamma. Och alltid lika patetisk."

Flicka HV Falun

"Det jag hatar mest med vissa våldsfilmer är att tjejerna aldrig vet vad de ska göra. Oftast så ställer de sig bara och skriker och väntar på att hjälten ska komma och rädda dem. Det är något av det tontigaste som finns. Men ibland försöker filmbolagen göra filmer om starka tjejer som klarar sig själva. Men då ska de alltid vara sexiga. Någon film jag tänker på speciellt är *Charlie's Angels*. Det är väl kanske meningen att det ska vara så, men när de i var och varannan scen antingen är halvnakna eller slänger med håret och samtidigt slåss, blir det bara för mycket. Killar behöver aldrig göra så i filmer, vara snygga samtidigt som de slåss. Det tycker jag är helt fel. Varför ska tjejer alltid behöva vara snygga och sexiga, medan killarna oftast bara behöver vara modiga och starka? Det ska vi tjejer klara av utöver det andra."

Flicka SP Kristinehamn

"Min slutsats blir att jag tycker våld är väldigt skadligt och borde minskas rejält. Det är alldeles för mycket våld, och man kan faktiskt göra film med våld utan att behöva visa offrets inälvor eller plågsamma skrik. Ta de gamla filmerna som exempel. I en gammal svartvit deckare filmade man hur någon tog fram en pistol, sedan hur det sade Pang! Det räckte för att man förstod att någon var skjuten. Det behöver inte vara mer komplicerat än så. I tecknad film eller film som riktas mot barn borde man särskilt se upp med vad man visar, och ta bort klyschorna och könsrollerna helt och hållet. En värld utan diskriminering, det vore grejor det!"

Flicka HV Falun

actionhyllan besöker jag först

När jag går i videobutiken och letar efter en film som jag ska titta på med kompisarna – vad väljer jag då? Det finns filmhyllor med kategorier som action, skräck, komedi, drama med mera. Actionhyllan besöker jag först. Där kan jag stå i tiotals minuter, läsa på baksidan och inspektera omslagen på filmerna tills jag kan dem utantill. Skräckfilmshyllan kan också vara ganska intressant och där går det ytterligare några minuter. Sedan kommer jag till komedi- och dramahyllan, den går jag mer eller mindre bara förbi, kanske sneglar jag lite, men att jag skulle stanna och läsa på en dramafilms baksida – det förekommer inte. Varför gör man så här? Om man frågar vilka ungdomar som helst så skulle de förmodligen komma på att de brukar göra likadant.

När jag väljer en film vill jag gärna ha något med spänning och action. Efter att ha tittat på flera filmer inom denna kategori så har jag insett att en spännande film inte blir spännande om den inte innehåller action. Vad är då action för något? Om jag skulle tvingas förklara vad action är, skulle jag säga: Action i en film är våld, eld och blod.

Detta är min tolkning av vad en actionfilm är. Även många skräckfilmer har samma innehåll, fast där förekommer mer brutalt våld och ännu mer blodpölar. Om man tänker efter så är det kanske inte så bra att låta 15-åringar se sådant här våld som inte skildrar verkligheten på något sätt.

Om jag skulle ta och ge ett omdöme om till exempel *Die Hard*, som är en actionfilm som faktiskt skulle kunna vara verklighetsbaserad. Filmen innehåller mycket av det typiska actionfilmskonceptet; mycket explosioner, mycket vapen och även en hel del blod. Den här filmen är faktiskt en av mina favoriter bland actionfilmer och jag har sett den till-

Die Hard

räckligt många gånger för att nästan kunna alla repliker utantill. Sedan frågar man sig själv och tänker efter; varför tycker jag att den här filmen är så bra? Varför vill jag se den om och om igen? Jag skulle kunna säga att det är för att jag tycker det är så roligt när Bruce Willis sitter i en limousin tillsammans med chauffören och lyssnar på musik medan han slänger fram några häftiga och världsvana kommentarer när chauffören ställer dumma frågor. Så är det inte. Känslan ligger i att följa

Bruce när han springer på skyskrapans tak, barfota med trasiga kläder och blod i pannan, medan pistolskotten viner om öronen. Pulsen går upp och man blir upphetsad och kanske till och med börjar småsvettas lite. Sedan när hjälten Bruce börjar slänga ut terroristerna genom fönstren eller knäcker nacken på dem, då är det bara bra. De var ju ändå skurkar. Det är ofta på det här sättet man reagerar.

Om man efteråt frågar sig själv: påverkas jag av det här? Eller framförallt: påverkas jag negativt av det här? Dagen efter att jag sett den här filmen känner jag mig som vanligt. Jag tänker inte på något speciellt (som vanligt). Jag äter min frukost, jag borstar mina tänder och så vidare. Allt är som det brukar vara och jag anser inte att jag har påverkats särskilt mycket, varken negativt eller på något annat sätt.

En annan dag när man slår upp tidningen så kan man läsa om hur "två femtonåringar mördade sjuårig flicka efter att ha sett ... på bio". Rubriker om hur barn eller ungdomar någonstans har sett en film med "för mycket" brutalt våld och blod och därmed inspirerats till att göra likadant som i filmen. Filmen de sett är förmodligen någon skräckfilm som till exempel *Onda dockan*, *Scream* eller något liknande med mycket brutalt våld. Man blir chockad, och det händer att man själv sett den film som gärningsmännen blivit inspirerade av.

Detta är alltså ett bevis på att filmer som inte påverkar vissa människor kan påverka andra mycket negativt på ett sådant sätt att de till och med kan gå och mörda någon. Vad kan man då göra åt detta? Att höja åldersgränsen och ha hårdare kontroller på filmer som är barnförbjudna skulle knappast uppskattas av biografer och filmproducenter.

Varför är då den här typen av filmer så populära bland ungdomar och varför just bland killar? Tjejer vill ofta se en kärlekskomedi med Julia Roberts och Richard Gere. Att se en actionfilm där det ofta finns en manlig hjälte som är väldigt macho tilltalar nog killarna mer. En an-

nan anledning till att actionfilmer passar bra att se på är att de sällan har någon djup handling, man behöver inte engagera sig överdrivet mycket och det gör att det blir ganska avslappnande att titta på filmen. Det blir lätt att folk sitter och slappnar av framför TV:n medan Bruce Willis eller Mel Gibson springer och skjuter ned folk.

Själv tycker jag inte att våldet som finns i vanliga actionfilmer, explosioner och lite blod som rinner längs armen behöver reduceras på något sätt. Våldet är ofta i lagom mängd och det är nog väldigt sällan en människa blir inspirerad att göra något dumt efter att ha sett en actionfilm. Men när man kommer till skräckgenren finns där mycket mer avancerat och brutalt våld, och användandet av knivar är mycket vanligt. Det är just den här typen av filmer som ibland kan få mig att bli lite skeptisk till om detta verkligen är ett bra sätt att ge ungdomar spänning på. Jag ska inte påstå att det inte finns några bra skräckfilmer men jag är ganska övertygad om att det finns ett stort antal dåliga skräckfilmer. Att dra gränsen mellan bra och dåligt våld är ganska svårt, men så länge vi människor kan skilja på film och verklighet så tror jag att filmvåldet kan utvecklas på ett bra sätt.

Pojke

äckligt, sjukt och vidrigt

Vissa tycker att man ska ta bort det helt och andra tycker att det är det roligaste som finns. Jag är väl i mitten på den skalan och tycker varken att det är jättefarligt eller jätteroligt. Eller så tycker jag både och. Jag tittar bort och ryser om det blir för grovt, medan jag andra gånger tycker att det är ganska roligt att se. Roligt kanske är fel ord men jag kan inte komma på något bättre för tillfället. Exempel där det är roligt att se är filmer som *Matrix*, eller dramafilmer som innehåller små slagsmål. I filmen *Bridget Jones dagbok* är det ett slagsmål mellan två killar som är riktigt roligt att se på. De slåss på gatan till musik av Geri Halliwell med "It's Raining Men". Man blir helt meddragen och tycker att det är roligt att se när de tumlar runt och försöker vinna tjejen.

Sedan finns det filmer som är riktigt äckliga att se på. En kväll när jag satt och tittade på TV så började ett debattprogram och snuttar ur filmen *Shocking Truth* visades. Det var riktigt, riktigt äckligt. Tjejer blev våldtagna av maskerade män och det var till för nöje för andra män. Vad är det för nöje med det? Det är bara äckligt, sjukt och vidrigt. Jag kunde inte se klart på filmen för jag blev så fylld av äckelkänslor att jag inte kunde se vidare. Kanske killar som ser sådana här filmer faktiskt tror att tjejer njuter av sådant som visas i filmerna. Deras bild av verkligheten blir helt snedvriden.

Våld i barnfilm är något som jag är emot. Jag tycker inte att man ska ta bort minsta lilla örfil men att figurerna i de tecknade filmerna blir nerknuffade för höga stup och reser sig upp när de kommit ner är bara dumt. För några år sedan blev ju ett Disneyprogram borttaget från TV för att det var så våldsamt. Det är bara onödigt att lura små barn att de är odödliga och att de kan slå varandra utan att det händer något.

Jag minns från när jag gick i låg- och mellanstadiet att alla lekte att de var Darkwing Duck eller andra figurer, och så slogs man och tyckte att det var jätteroligt ända tills någon fick ont. För det hände ju nästan alltid att någon fick ont och så fick den som varit dum skäll av fröken och allt blev bara hemskt och jobbigt. Visserligen slogs min mamma och hennes brorsa med varandra, och pappa och hans bror med varandra trots att det inte fanns något Darkwing Duck att bli påverkad av. Så man kan ju inte skylla allt på TV och film.

Jag minns väldigt starkt från när jag var liten en gång när jag satt och tittade på TV och en man stod och skrek åt sin fru och sitt barn. Det hade hänt något hemskt och han sa att antingen skulle han döda frun eller barnet. Det fick jag mardrömmar av jättelänge. Jag kan inte ha varit gammal när jag såg det och jag fattar inte att mamma och pappa lät mig se det. Jag minns också en gång när jag såg en människa bli biten av en haj på film. Det mådde jag också helt dåligt av och var rädd för att bada i vår lilla sjö för att jag trodde att jag skulle råka ut för samma öde som han på filmen. Jag tycker inte att man ska låta barnen sitta och titta på TV och film så mycket och speciellt inte på sådant. De kanske inte bara blir påverkade av våldet på det sättet att de vill utöva det själva, utan de kanske blir som jag och får mardrömmar och blir rädda.

Det är ju faktiskt våld i nästan alla filmer. Jag kommer inte på någon där det i alla fall inte är lite hotfull stämning ibland. Det ger ju faktiskt krydda åt filmen och det blir mer spännande. Våld är ju faktiskt tyvärr en del av verkligheten också så det är ju inte alltid helt realistiskt och dumt att visa våld på film. Och sådana filmer som inte är realistiska förstår man ju att de inte är på riktigt. I alla fall om man är lite äldre, vilket man borde vara för att se sådana filmer.

Filmer där de man tror är svaga slår de som man tror är starka tycker jag är jätteroliga att se. Till exempel om en mobbad kille reser

sig och slår tillbaka. Det kanske kan påverka människor jättepositivt. De som är förtryckta kanske får inspiration att slå tillbaka. Det är inte säkert att det hjälper att slå tillbaka alla gånger men jag tror att det gör det i många fall – att man överraskar sin mobbare. Eller filmer där en kvinna är hjälten, det är jättekul att se. Då känner man att "HA! Tjejer kan visst slåss och va' hårda". Som i den tecknade serien *Sailor Moon* som handlar om en prinsessa som slåss mot ondskan och kämpar för rättvisan och kärleken. Hon är väldigt våldsam och gör alla möjliga attacker mot sina motståndare tillsammans med sina fyra följeslagare.

American History X är väldigt, väldigt otäck. Första gången jag såg den visste jag inte vad som väntade så jag tittade inte bort. De två andra gångerna jag har sett den har jag tittat bort under de sekunderna som jag vet att en kille får sin skalle spräckt genom att han får lägga sig och bita tag i en trottoarkant och en annan kille stampar på hans huvud. Det är fruktansvärt, vidrigt äckligt.

Ett annat exempel på våldsamma filmer är *Fight Club*. Det hörs ju till och med på namnet hur våldsam den är. En massa män och killar samlas ibland bara för att slå varandra sönder och samman. Jag tycker att den är bra, men jag vet inte om det är en sådan film som folk kan påverkas negativt av. Det skulle jag tro att det är. Vissa killar med svag karaktär kanske tycker att killarna på filmen är så hemskt manliga och tuffa och vill försöka lägga sig till med en sådan stil själva. Det kan säkert gälla tjejer också förstås. Det kanske leder till många krossade käkar och spruckna mjältar här i världen. Bara på grund av en enda liten film.

Jag gillar verkligen alla möjliga filmer. Jag gillar våldsamma filmer och sådana som det bara är en massa prat i, jag gillar romantiska filmer, high-schoolfilmer, rymdfilmer, science fiction, äventyr och så vidare, det mesta med andra ord. När jag har sett en bra film blir jag inspirerad av den. Jag ändrar ju inte hela mitt liv bara för att jag har sett en bra

film, men jag kan blir inspirerad att göra nya saker. Men så har jag aldrig känt efter en våldsfilm. Att jag känner att "Åh, nu skulle det vara riktigt roligt och uppfriskande att gå ut och slå ihjäl någon uteliggare". Och det är ju tur. Jag tror inte att jag är ensam om att känna så. De flesta människor är nog som jag i det fallet.

Jag tycker inte att man ska ta bort våld i vanliga filmer. Men som filmen *Shocking Truth* som jag nämnde – sådant våld är bara sjukt och det påverkar utan tvekan killar till något väldigt negativt så sådant våld ska bort, bort, bort. Det är konstigt att människor lyckats bli sådana att de vill se sådana filmer. Man kan ju undra hur det har hänt. Det är ju inte så friskt. Därför måste människor som inte vill se det verkligen göra något åt det för att det ska försvinna, men det är svårt att veta vad. Hon som har gjort *Shocking Truth* har gjort en väldigt bra grej i kampen mot allt sådant våld. Det är ju inte en porrfilm utan en dokumentär om våldspornfilmer som faktiskt visas på TV1000 och sådana kanaler som så många har tillgång till. Och om alla blir lika illa berörda av den dokumentären som jag blev kanske man till slut kan få slut på sådan överdriven och destruktiv skit.

Cecilia Ström EP Kristinehamn

"Ett av dom nyare filmkoncepten är actionkomedi, vilket jag tycker är en väldigt bra grej. Där blandar man både komik och våld. Nackdelen med det är ju att folk och barn kan börja se komiskt på våldsscenerna. Man kan till exempel höra små 10-åringar som går runt och säger: 'Såg du på filmen igår?? Erkänn att den var bra! Visst var det ballt när den där gubben först fick båda benen nermalda i en köttkvarn och sedan sköt dom huvudet av honom. Och sedan kom näste gubbe och sprang rätt in i väggen och sedan blev han så snurrig att han gick rakt ner i den frätande syran!' Men annars är det ju ett rätt underhållande koncept."

Pojke NV Göteborg

"I en del filmer som till exempel *Braindead* använder man våld för att göra filmen rolig, och man skämtar och kroppsdelar lever och allt är helt sjukt. Även om man i en sådan film förstår att detta är sjukt och överkligt så tycker jag att det är fel för det kan bli så att man flyttar fram den naturliga spärren som man har. Man ska aldrig skämta om våld tycker jag."

Flicka SP Kristinehamn

"Jag kan inte säga att jag har så stor erfarenhet av den här typen av filmer, eftersom jag aldrig ser på några riktiga våldsfilmer. Mina föräldrar har en stor del i det. När jag var liten fick jag aldrig se på barnförbjudna filmer, eller filmer som de visste var skadliga. Visst, det var väl inte alltid roligt när kompisar skröt om att de hade sett den ena eller den andra filmen, men nu förstår jag att de gjorde rätt. Nu mår jag dåligt varje gång jag ser våld på film, mycket därför att jag inte har blivit så avtrubbad. Om jag hade sett mycket våld som liten hade jag vant mig vid det, och inte tyckt att det är så hemskt som jag gör nu. Jag kan märka skillnaden fortfarande mellan mig och mina kompisar, när vi ska bestämma vilken film vi ska se. Då händer det rätt ofta att de vill se en film som innehåller en hel del våld. Ibland får jag ge med mej och ibland de."

Flicka SP Kristinehamn

Jag pratar om filmer där törsten efter blod är det viktigaste, eller att man måste döda för att inte bli dödad. Filmer som *Terminator*, *Fight Club* eller många av alla dessa råa gangsterfilmer. Där spelar dödandet eller slagsmålen stor roll. Våldsfilmer tycker jag ska vara avskräckande och ge oss en tankeställare. Det ska inte vara tufft eller bra att vara kriminell eller våldsam."

Flicka SPMP Norrköping

"Jag tycker ingenting om våld på film och det står jag för! Nu ska jag gå och ta en Coke."

Pojke BP Trollhättan

"Jag tycker att det visar en helt felaktig bild av sex, jag blir nästan avskräckt från det. Man vet att många killar kollar på sådant, och ibland också tar efter det som visas. Det gör kanske att man blir lite avskräckt från hur det ska bli när man själv har sex för första gången. Hårdporr i synnerhet tycker jag är oroväckande, hur människor kan ställa upp på något så grovt och, enligt min åsikt, våldsfixerat, är för mig väldigt svårt att förstå."

Flicka SP Kristinehamn

"Man kan fundera på varför det är så. Jag menar, det kan ju inte vara lätt att ta död på en annan människa, eller? Alla har vi väl någon sorts livskraft som gör att man inte ger upp så lätt i kampen om liv och död. Den här livslågan måste väl även finnas i dessa storbystade, supersminkade, blonda små liv till kvinnor som vi ser på film. Nu tycker ni säkert att jag överdriver, men i vissa fall är det den bilden man får av den "normala kvinnan". I de fallen borde hennes funktion i filmen snarare kallas rekvizita än skådespelare. För det är precis som om kvinnan vore en bit av kulisserna, en liten vacker perfekt möbel som är till för att se på. Den enda funktion de har i dessa filmer är ofta att springa åt fel håll, rätt in i mördarens armar och sedan bli slaktade utan att göra minsta tillstymmelse till motstånd. Hade det däremot varit en man som blev anfallen av en mördare hade han antagligen tagit upp en av sina tretton vapen, som han alltid råkar ha nära tillhands i bakfickan, och utkampat en våldsamt kamp mot förövaren innan han kanske förlorade striden och dog."

Flicka MP Trollhättan

"Även i porrfilmer förekommer det mycket hänsynslöst våld mot kvinnor. Det som gör att det blir extra grymt är också att de faktiskt blir utsatta för detta när de spelar in filmerna. Många drogas ner och blir våldtagna. Sådana här filmer tror jag faktiskt kan vilseleda en del som tror att tjejer vill ha det så. Sådant filmvåld borde definitivt förbjudas och inte få visas överhuvudtaget."

Flicka SP Visby

om tom och jerry var två små pojkar

Jag älskar våldsfilm i alla kategorier, allt från *Tom och Jerry* till *Motorsågsmassakern*. *Tom och Jerry* är nog den våldsfilm som jag tycker bäst om, men det är lite skrämmande när små barn sitter och tittar på när en katt och en mus slår varandra med krattor och stekpannor. Tänk om en liten kille tar en stekpanna och slår den i huvudet på sin mamma, och tror att hon ska vakna igen. Nej, jag är skeptisk.

När jag tänker på våldsfilm kommer alltid en speciell film upp, *Braveheart*. *Braveheart* är en av de bästa filmer jag har sett. Den har allt – våld, komedi, drama och kärlek, plus ett suveränt soundtrack.

En sak jag har tänkt på är att när *Motorsågsmassakern* kom till Sverige blev det en stor debatt, men när *Tom och Jerry* kom blev det ingen alls. Tänk om *Tom och Jerry* var två små pojkar som sprang runt och mosade varandra hela dagarna, vad skulle svenska folket säga då? Nej, jag blir deprimerad.

Daniel Eriksson BP Trollhättan

Tom och Jerry

ideal som föder komplex

Filmvåld på gott och ont!

Kan våld vara positivt överhuvudtaget?

På film framställs våld som något ballt och snyggt.

När jag var liten var *Björnes magasin* det bästa jag visste, exakt kl. 18.00 varje kväll satt jag bänkad vid TV:n en halvtimme högst.

Det är skillnad mellan dagens barnprogram och program för elva år sedan, då jag var liten. Nu för tiden visas de dygnet runt, och är både våldsamma och hysteriska. Till exempel *Tom och Jerry*, där Jerry slår Tom med ett basebollträ och Tom blir platt i några sekunder, sedan reser han sig upp och fortsätter som vanligt. Då är det väl inte så konstigt att en kille på fem år tror att grannens kanin ska fortsätta leva, även om han sprutar vatten och slår den med ett tennisracket.

Och det där programmet *Oggy och kackerlackorna* är ett av de mest hysteriska jag sett. Jag mår riktigt dåligt när jag ser på sådant. Och jag tänker på alla barn som ser på sådant skräp och inte vet bättre än att ta det till sig, att det blir deras verklighet. Jag mår enbart dåligt. Länge leve Björne!

Jag är en väldigt rädd person. Jag är rädd för mörkret, tjuvar, mördare, monster, utomjordingar och mycket mer. Och om jag frågar mig var min rädsla kommer ifrån måste jag säga att det är från alla hemskheter jag sett på TV, och våldsfilm är nog en stor bov i dramat.

Är våld så coolt och snyggt som det framställs i film? Våldet mitt ibland oss är inte det minsta häftigt. Det är rått och hårt, riktigt skrämmande.

Vart är samhället på väg frågar jag mig? Men det är en fråga som alla människor borde ta ställning till, för deras egen och deras barns skull.

Jag vill i alla fall inte att mina barn ska växa upp i en värld, där barn mördar andra barn, och där mord och misshandel är något vardagligt.

Det är sjukt att filmvåld ska vara så himla snyggt och läckert, ett nöje att titta på. Filmvåld går an enbart på film, men alla människor förstår inte att filmvåld är lika fejkat som allt annat på film. Så jag tycker att "nöjesvåldet" borde ersättas av filmer som kanske vinklar våldet från en realistisk synvinkel.

Men om jag ska vara riktigt ärlig så skulle det vara bättre med inget våld överhuvudtaget. Varför kan det inte vara lika häftigt att kolla på något våldsbefriat? Våld föder våld! En realistisk sanning.

Skillnaden mellan kvinnor och män i actionfilmer är STOR. De läckert maskulina, muskulösa, stenhårda männen, och de supersmala, silikonbröstade porriga tjejerna ger en falsk bild av könen. Könssrollerna tar över och alla tjejer och alla män följer exakt samma mönster. Män ses som förövare och kvinnor som offer. Varför då?

I verkligheten är inte alla män och kvinnor objekt, de är individer som alla är unika på sitt sätt. Men de missvisande könssrollerna i filmerna ger samhället ouppnåeliga ideal som föder komplex, ätstörningar och dåligt självförtroende.

Yvette Bäcklund EP Kristinehamn

vackra tjejer springer och springer

Reagerar inte

En svart kraftig man med stora långa guldkedjor hängandes runt halsen, iklädd stora svarta byxor och en mörk collegetröja, rör sig närmare en annan svart man. Denne är inte lika stor och ser osäker ut. Den kraftige går fram till den mindre, säger något och börjar slå den andre. Skriker och kallar den smale för förrädare och "motherfucker". Den store sparkar den andre mellan benen och denne viker sig av smärta och blir liggandes på asfalten. Han är försvarslös mot den store killen, men den store killen ger sig inte utan fortsätter att sparka mot den liggande killen. Han tar hans klocka och plånbok. Förövaren springer iväg och den smale mannen ligger blodig på marken. Han ser medvetslös ut. Jag stänger av TV:n och tar upp morgontidningen och läser rubriken "Fem döda israeler i självmordsattack". Varken filmen eller rubriken berör mig. Jag får dåligt samvete men det känns för all dagligt. Våldet känns så all dagligt utan att det är det.

Film som berör

Jag är trött på våldet eftersom jag inte längre reagerar på det. Men så såg jag *Super 8*, en film som verkligen berörde mig. Jag kände mig kränkt och illamående även om filmen inte hade med mig att göra. Filmen handlade om en äldre kvinna som finner en film i sin döde mans kassaskåp. Filmen är en porrfilm, en så kallad snuff-film där en tjej, lika gammal som jag, blir mördad och våldtagen. Mordet är filmat och allt är med. Man ser inte gärningsmannens ansikte eftersom det är dolt i en svart lädermask. Han styckar och sliter ut bitar ur tjejens kropp med en kniv. De befinner sig i ett mörkt rum, utan fönster eller mö-

bler. Bara en liten bänk som tjejen sitter på iklädd endast linne och trosor. Tjejen har ingen chans mot den muskulöse mannen och hans kniv, hon förstår sitt öde. Hennes blick är mycket dramatisk och plågad under själva mordet. Det dröjer inte länge förrän hon är död och inte har någon blick alls.

En privatdetektiv får i uppgift att ta reda på varför kvinnans döde man hade den i sitt kassaskåp, vem som gjort filmen och vem flickan var. För att ta reda på det måste detektiven gå under jorden och träffa människor som har med porrfilmer att göra. Filmen som spelades in var ingen "vanlig" porrfilm utan en snuff-film där offret blev mördad. Det var det som berörde mig, en tjej lika gammal som jag blir brutalt mördad och våldtagen. Jag kände inte någon som helst ro efter filmen och mådde mycket dåligt. Våldtäkter är vanligt bland tjejer och kvinnor i Sverige, mer än fem kvinnor blir våldtagna varje dag. Vad som händer med offren får man inte veta, och det vill man inte veta. Men filmer verkar inte ha några gränser alls. Jag kunde inte förstå hur någon kunde komma på att göra en sådan film, även om filmen var en reaktion på hur sjuk porrbranschen är. Jag vet inte om snuff-filmer finns i verkligheten men någon eller några måste ha kommit på idén.

Det känns helt okej med våld ibland, till exempel i actionfilmer. För mig är vapen och blod inget skrämmande. Men det sjuka våldet det är och kommer alltid för mig att vara sjukt. Kanske skulle vi må bra av att de satte upp tecknade rutor som "Bom!", "Bang!" och "Smock!" som censur, som det gjordes på gamla Batman när man var liten. Är det så viktigt att vi får se tjejer eller killar i vår egen ålder bli våldtagna och mördade, händer det inte tillräckligt mycket i världen för att vi ska slippa det?

Kvinnor som offer

I samhället pratar alla om jämställdhet mellan könen och alla ställer upp bakom detta och pratar om det som en självklarhet. Men ändå får vi se försvarslösa ensamma kvinnor i amerikanska filmer, vita som svarta kvinnor som ständigt blir utsatta för våld, mord, förföljelse och våldtäkter. Panikslagna vackra tjejer och kvinnor springer och springer. Det spelar ingen roll hur intelligenta de är eller hur snabbt de springer, de kommer alltid, som det verkar, att vara offren för våldet i filmerna. En film kan börja bra, med en duktigt smart poliskvinna som arbetar med en utredning av ett mord. I slutet är det hon som är offret och då verkar all karaktär av yrket som polis och all intelligens försvinna i den sjuke dårens jakt på kvinnan. Hon springer runt, glömmar pistolen och springer nästan på mördaren i sin förvirring. Det amerikanska folket och regissörerna verkar vilja se vackra kvinnor panikslagna och förvirrade just innan de ska styckas eller våldtas. De vill höra kvinnoskrik och känna lukt av blod och försvarslöshet. För mig är det inte ett dugg roligt, känner bara att kvinnorna blir förnedrade. Även om kvinnor är vetenskapligt bevisat fysiskt svagare än män innebär det inte att de, bara för att de är vackra, inte är tillräckligt starka för att ta upp ett vapen som kniv eller pistol för att försvara sig. Hopplas att kvinnorna i filmerna tar sitt förnuft till fånga och skjuter mördaren så att vi slipper se filmer som dessa i fortsättningen.

Bra film

Ett steg i rätt riktning, enligt mig, var *Crouching Tiger Hidden Dragon*. Visst var det en våldsfilm, men den tanken slog mig inte först, utan att det var en mycket bra film. Kanske en av de bästa jag sett. Den handlar om en kvinna som kan utöva en speciell teknik inom en kampsport som väldigt få kan, som gör att hon kan flyga. Vi får se en kinesisk

Crouching Tiger Hidden Dragon

kvinna som slår ner ett tiotal män, flyger bland träden, försvarar sig och flyr. I filmer som denna reagerar jag inte som vanligt mot våldet, utan njuter nästan av att se en kvinna som kan försvara sig och slåss utan att vara biffig som ett berg. Hoppas vi kan se fler filmer som dessa där våldet finns utan att göra mig illamående.

Anna Wikström SP Trollhättan

hoppa runt på hus

Crouching Tiger Hidden Dragon är en av många våldsfilmerna jag har sett, och jag kan säga att den var inte bra för fem öre. Den handlar om en massa kineser som höll på och fightades med många olika personer. Det enda som gjorde att jag ville se den var att fightas och det störde mig mycket för en film ska inte innehålla enbart fighting. Den var mycket överklig för de hoppade runt på hus som om de kunde flyga, men alla vet ju att en människa inte kan flyga. Det var en av många saker som störde mig i den filmen. Nu är ju inte alla filmer som innehåller våld dåliga som den här filmen var utan det finns verkligen mycket bra filmer som har våld med.

Exempel på sådana filmer är verkliga krigsfilmerna som har en sann berättelse att visa. Det som gör de här filmerna bra är att man förstår hur hårt det verkligen var att vara soldat eller vanlig civilperson som inte hade mat eller någonstans att bo för att det antagligen var nerbombat.

Våld är inte nödvändigt i filmer, men utan våld blir det inga bra filmer heller så det behövs nog ändå, det är vad jag tycker.

Fredric Corneliussen BP Trollhättan

”Det verkar alltså som att killar i genomsnitt är våldsammare än tjejer. Anledningen till det tror jag inte är vilket kön man föds till, men kanske på vilket sätt man uppföstras. Killar får lära sig att de ska vara macho, att de inte ska gråta för småsaker, medan tjejer får lära sig att om de bara är vackra nog så blir de räddade av killarna. På det sättet får ju både killar och tjejer hög press på sig, bara på olika sätt.”

Flicka SP Lindesberg

”Det är små detaljer som bygger upp en films helhet och det tycker jag att regissören till *Seven* har lyckats med på ett bra sätt. När det förekommer våld i *Seven* är det inte ’Åh, nu ska jag smälla på så många gubbar jag kan på en minut, men jag själv tål hur mycket som helst’ våld. I den här filmen träffar man på många döda människor, men man har inte fått se när de har bragts om livet. Det känns mer som ett sorts psykologiskt våld än ett fysiskt.”

Flicka SP Vilhelmina

”I sådana här filmer som visar verkligheten, tycker jag det är okey att ta med våld, annars skulle alla leva i en liten drömvärld om att allt går fredligt till. Det är ungefär som i nyheterna på TV, om allt våld ska tas bort måste ju även nyheterna censureras. Jag tar till mig det och tycker att det är hemskt. Det är syftet med våldet som räknas.”

Flicka SP Kristinehamn

”När jag var 11 år gick filmen *Jurassic Park* på bio. Den gången var den från 11 år och jag gick för att se den. Jag kan säga att jag har nog aldrig varit så rädd i hela mitt liv som under den filmen. Det var bland det värsta jag har varit med om. I cirka två år efter att jag sett filmen hade jag mardrömmar nästan varje natt om dinosaurier som var ute efter mig. Jag kan säga att min mamma och pappa fick känna av det också eftersom jag alltid gick ner för att sova i deras säng.”

Pojke SP Vilhelmina

visst påverkar film!

vi lever med stenålderskroppar

Varför våldsfilm?

Filmvåld och våld överhuvudtaget är ämnen som skapar debatt och väcker starka känslor hos många människor. Pacifister rasar mot filmer som innehåller våldsamma scener och påstår att dessa påverkar barn och ungdomar i vårt samhälle att begå liknande handlingar. Den allmänna opinionen har däremot en mer liberal uppfattning om våld på film. Vissa upplever våld fränstötande eller känner obehag vid åsynen av blod. Men likväl så anser de flesta sig relativt oberörda då de ser en våldsscen på film.

Men är det verkligen så att en scen plockad ur något av Aktuellt's krigsreportage berör många människor, men att ett klipp från Oliver Stones film *Plutonen* inte skulle göra det? Det låter nästan lite absurt med tanke på att Stone egentligen bara har gjort ett rekonstruerat krigsreportage, och med oerhört våldsamma scener dessutom. Likväl är det en genomgående åsikt att en film inte påverkar oss på samma sätt som en autentisk händelse. Detta kan jag acceptera, däremot accepterar jag inte att våldsscener i filmer inte påverkar oss överhuvudtaget. Jag är dock inte av pacifisternas radikala åsikt utan jag anser att allt våld vi ser, från krogslagsmål till van Dammes sparkar i någon dålig film, påverkar vårt undermedvetna och matar vår inneboende våldshunger.

I årtusenden har människan varit otrevlig och våldsam, hon har bråkat med sina kamrater om bytesdjuret, varit i fejd med sina grannar om marken, slagits med sina landsmän för deras åsikter och krigat med grannländer om makten. Hon har upplevt, omgivits och formats av våld, och i ren självbevarelsesdrift har hon alltid varit villig att ta upp kampen mot sina fiender. Det faktum att vi alltid har varit fascinerade av våld saknar inte grund. Vi har varit det på grund av ett enda syfte, som alla andra syften bottnar i, att överleva. Detta är också en av stöttepelarna till livets tunga tak, alla djur är som maskiner vars enda egentliga mål är reproduktion och överlevnad, det är en grundläggande reflexlik funktion att bruka våld i en trängd situation för att överleva.

Så här har det varit i alla tider, värderingen av våra medmänniskor och våra fiender, soldater såsom civila, har ändrats föga genom årtusendena. Det är inte förrän nu på senare tid, kanske så sent som andra hälften av 1900-talet i vissa delar av västvärlden, som vi insett att vi måste visa respekt för våra medmänniskor, även om de tillhör en annan kultur eller har en annan åsikt än vi själva. Vi har börjat leva i ett samhälle där våld inte hör hemma, där vi inte exponeras för lika mycket våld nära inpå oss som vi gjorde förr. Därmed känner vi inte heller samma oroskänsla för att bli drabbade av det. Men detta till trots har vi fortfarande kvar vår fascination för våldet, vilket egentligen inte är så konstigt eftersom vårt samhälles utveckling har skett många gånger snabbare än vår egen evolution. När vi hamnar i en trängd situation förbereds vår kropp för kamp genom att pumpa fram mängder av adrenalin och det enda vi känner är blodtörst. Så har det alltid varit och så är det än idag.

Men denna grundläggande förmåga hos vår art har på senare år blivit olaglig, vi får inte bruka våld annat än i självförsvar, knappt ens då. Genom vårt lugn bygger vi upp en stor ilska, när vi känner hur förargade vi blir på dem som inte tycker som vi, eller när vi skulle vilja slå

den där taxichauffören som tutar på oss i vägkorsningen. Vi måste få utlopp för denna ilska, låta adrenalinet flöda ut i kroppen och få revanschlusten att försvinna. Vissa gör detta genom att träna kampsporter och låta ilskan drabba andra som också försöker göra sig av med sin ilska. Dock är detta inte alltid tillräckligt, och dessutom är långt ifrån alla människor intresserade eller lämpade för sådana aktiviteter.

Det är här filmen kommer in i bilden. Filmen är ett medium som man kan distribuera många skilda saker med till sin publik, det kan vara allt från att försöka få dem att köpa en speciell vara till att tillfredställa deras behov. Har man haft en tråkig dag sover man genast mycket bättre efter att ha sett *Sällskapsresan* med Lasse Åberg på kvällen innan man lägger sig. Likaså om man är riktigt förargad över att någon betett sig illa mot en i skolan så kan man sätta sig ned i TV-soffan och se hur den hämndlystne Maximus i filmen *Gladiator* slutligen når sitt mål och dödar den onde kejsaren. Vi lever oss in i filmerna så till den grad att vi nästan medverkar, vi känner hur roligt vi har det på Mallorca med vårt lustiga resällskap och vi känner hur vi förgör ondskan och låter det goda segra. Allt är bara ersättningsbilder för vad vi egentligen vill göra men inte kan. Och då blir genast våldsfilm oerhört lönsamt att producera eftersom alla någon gång trånar efter hämnd eller kanske bara känner sig så trötta på att allt är så lugnt.

Eftersom vi är jägare i grunden kan vi i detta lugna samhälle lätt drabbas av tristess. Män i allmänhet och unga män i synnerhet har kroppar som är anpassade för jakt, hets och stridigheter, inte för att för jämnan sitta ned och behålla ett ständigt lugn. De flesta av oss kan dock kontrollera de motstridigheter som sker i vår kropp och koncentrera oss ändå. Men vi bygger samtidigt upp en skuld till oss själva som vi återgäldar genom att utsätta oss för jakt, hets och stridigheter i verkligheten när vi umgås med våra vänner eller tävlar eller går på fest tillsam-

Braveheart

mans med dem. Eller så upplever vi jakten, hetsen och stridigheterna i en fiktiv värld när vi ser *Braveheart* en regnig söndagseftermiddag tillsammans med några andra trötta, men likväl hormonstinna ungdomar.

Hur påverkar filmvåld oss?

Kontentan av hela mitt resonemang måste leda till att alla sorters filmer, och därmed också våldsfilmer, påverkar oss. Däremot anser jag mig inte finna några som helst anledningar till att de skulle ha en skadlig inverkan på personer som inte har någon psykisk sjukdom. Medan många hävdar att våldsfilmer skapar massmördare, hävdar jag att det inte är så. Psykotiska massmördare har funnits i alla tider medan våldsfilmer bara har funnits de senaste hundra åren. Även det tunga motargumentet mot mitt påstående att filmvåld åtminstone skapar nya idéer i den unge blivande massmördarens hjärna kan jag lätt bryta sönder genom att jämföra våldsfilmen med ett nyhetsprogram som visar krig i Mellanöstern, terrordåd i USA och avrättningar och tortyr från kinesiska fängelser.

Jag anser därför helt tvärtom att våldsfilm absolut inte är skadligt utan istället nyttigt för oss som lever i den civiliserade och lugna västvärlden. Vårt begär efter spänning kan tillgodoses genom att se en film som *När lammen tystnar*, utan att vi på något sätt känner tvång eller lust att utföra liknande handlingar som den sociopatiska kannibalen Hannibal Lecter.

Detta är också anledningen till att vi ser så många scener innehållande sex eller våld i de filmer som görs idag, folk har ett stort begär efter det, eftersom vi lever med stenålderskroppar i en värld bestående av tidspress, överbefolkning och pressen av att ha social kompetens.

Henrik Hansson NV Eslöv

skräckslagna med stängda ögon

Det som retar mig är att åldersgränserna är alldeles för låga på många filmer och att det är alldeles för lätt för minderåriga att få tag på filmer med både mycket våld och mycket sex i. Ett exempel på en film som det är massor med sex i och som i stort sett bara handlar om sex, är *American Pie*. Den filmen är från 11 år och det är lite väl lågt.

Men nu var det inte sex den här essän skulle handla om utan våld. Jag kommer ihåg när jag var liten att det häftigaste som fanns var våld på film, eller action som det heter med ett finare namn. Det var ju hur enkelt som helst att få tag på filmerna man ville se. Några favoriter från den tiden är *Teenage Mutant Ninja Turtles* och alla *Rocky*-filmer till exempel. Jag hade en kompis på den tiden som var väldigt filmintresserad och han hade i stort sett allt i filmväg. Han hade nämligen kabel-TV, vilket var väldigt stort på den tiden.

Alla kompisar satt hemma hos honom och tittade på *A-team*, som var en stor actionserie. Den serien innehöll mycket våld men inget blod och det var ingen som dog. Det var ju i och för sig bra, men det gav även en snedvriden bild av våld. Vi trodde ju att man kunde slå utan att det hände något. Vi sprang alltid omkring på gården och "lekte" krig.

Efter några år blev man äldre och då var det något prat på TV om en film som hette *Motorsågsmassakern*. Detta gjorde att vi tyckte den verkade spännande, filmen som var så förbjuden. Den skulle vi verkligen se!

Men det dröjde ett tag, sedan ringde min vän och sa att han hade sett filmen i videoaffären. Nu var det bara att försöka hyra den, den var ju från 15 år. Vad skulle vi göra? Först försökte jag hyra den, men nej

Romeo Must Die

det gick inte. Det enda sättet var om jag hade en handskriven lapp med min förälders underskrift. Det var ju otänkbart. Mamma skulle ju inte få reda på detta, hon som var så väldigt emot allt videovåld och speciellt den filmen.

Nåja, min vän sa att han skulle försöka, men inte samma dag, det skulle vara alldeles för misstänkt. Men nästa dag var vi där igen och min vän gick in för att hyra den. Efter ett tag kommer han ut och vad håller han i handen om inte filmen. "Ja det gick." Med ett visst kantstött ego efter upplevelsen av att se yngre ut än min vän hoppade vi upp på cyklarna och vände hemåt. Väl hemma ringde vi dit några andra kompisar, de tog med sig godis och min vän hade en back med läsk.

Nu satt vi där och filmen rullade. Men när filmen satte igång på allvar och det första mordet inträffade var det ingen som tittade, alla satt skräckslagna med stängda ögon. Efter cirka 15 minuter kom alla fram till att filmen var kass så vi stängde av den. Det var min första kontakt med grovt videovåld.

Det var inte förrän förra året som jag tvingade mig igenom den filmen. Det jag kom fram till efter att ha sett den var att det var en riktig skitfilm. Jag tycker faktiskt att det på den filmen borde vara en åldersgräns på 18 år. Dels för att den är extrem och dels för att till och med 15-åringar tar skada av en sådan film helt klart. Att de tar skada betyder inte att de behöver gå ut och mörda folk efter att ha sett den. Men man mår inte speciellt bra efter att ha sett den.

Men det finns även grovt videovåld som kan vara kul. Som till exempel *Braindead* eller *Bad Taste*. I de filmerna har man så mycket humor inblandat med våldet att allt blir bisarrt. Det är väldigt grova scener men man tar dem inte seriöst. Det är klart att det måste vara en åldersgräns på 15 år på den, vilket jag tror att det är också.

Jag vet inte, men jag tycker att det känns som om videovåldet var som störst och gravast från början av 1980-talet till början av 1990-talet. Nu för tiden finns det videovåld men det är inte lika grovt, det är mer "elegant" om man kan säga så.

Jag tror definitivt att jag blev påverkad av videovåldet när jag var liten, men nu när jag är äldre tar jag ingen skada. Ingen märkbar i alla fall. Fast ändå, för när man har sett en riktigt schysst Hongkong-action som *Romeo Must Die* med Jet Li så är det lätt att man börjar köra lite kung fu med polarna på skoj.

Min slutsats är: Jag tror att man påverkas av all film. Ser man en film om trädgårdar kanske man vill börja plantera blommor. Ser man en film som innehåller snygga våldscener så kanske man påverkas, men man slår inte ner folk enbart på grund av filmen. Det har nog att göra med dålig uppfostran, slapphet från föräldrarnas sida.

Jann Malmqvist SP Visby

”En otroligt bra film som innehåller mycket våld är *American History X*. Men det våldsamma i den filmen skiljer sig från splatterfilmsvåldet. Man blir påverkad på ett helt annat sätt. När man ser det som händer i den blir man medveten om att sådant verkligen händer på riktigt. Vissa scener var ordentligt skrämmande och fastnade på näthinnan för en lång tid framåt. Speciellt en har satt sina spår. En av huvudpersonerna upptäcker att ett gäng svarta killar slår sönder familjens bil och kallar på sin bror. Brodern är nazist och springer ut för att stoppa killarna. Han får tag på en av dem och tvingar honom att lägga sig ner på gatan. Sedan får han killen att bita över trottoarkanten och då sparkar han honom hårt över bakhuvudet. Man fick inte se några närbilder på hur det gick till, knappt ens hur han gjorde, men det påverkade ändå alla jag känner. Till och med nu när jag skriver om det ryser jag. Alla får en egen bild av hur det kan ha sett ut och föreställer sig smärtan. Det är skillnad mellan att få se hur ett mord begås och att bara ana hur det går till. Man påverkas olika av olika saker och blir därför mer rädd om man får fantisera ihop en egen bild av mordet.”

Flicka TE Helsingborg

”Jag tycker att det är mer otäckt att se när någon blir våldtagen av flera män än att se någon bli dödad. Jag vet inte riktigt varför det är så. Är det kanske för att det är så vanligt i dag att tjejer blir våldtagna? Jag undrar om jag skulle tycka likadant om jag var kille. Kanske det är så för att om man blir våldtagen så kommer man alltid ihåg det. Det är något som man aldrig glömmar. Eller är det för att det är ens värsta mardröm?”

Flicka SPMP Norrköping

”Vi blir hela tiden mer härdade, mer avtrubbade och mer vana så att vi till slut accepterar. Att man accepterar utmynnarna ofta, tror jag, i att man slutar bry sig. Man kan likna det vid att varje gång vi ser ett skrämmande inslag på nyheterna läggs en allt tjockare hinna på våra ögon. Vi ser men vi förstår inte klart vad som händer. Ju mer vi ser, ju mindre kan vi ta till oss. Jag är ett barn av min tid och jag är blind!”

Flicka SP Strömsund

”Jag tror även att man påverkas olika av våld beroende på vilket kön man har. Vi ser även på våld olika beroende på detta. Kvinnor kan se våld som ett hot, som något som är dåligt. Män ser nog på våld som lite mer 'roligt', alltså det är roligt att slåss lite grann men inte slå så att den andre blir skadad. Killar bråkar och småfajtas lite mer än vad tjejer gör, men det är mer för att få kroppskontakt med en annan kille. Tjejer kan ta på varandra, borsta varandras hår, sådant håller inte killar på med. Därför måste de ha en annorlunda kontakt och då tar de till lite bråk. Men detta är ju inget allvarligt bråk. Tjejer pratar mer och är öppnare och därför behöver vi inte använda våld som skydd eller undanflykt vid ett bråk.”

Flicka FV Falun

”Tänk, förr kunde man gå ut alldeles ensam en kväll (om man skulle hem från en kompis till exempel). Det skulle jag knappast våga göra i dag. Varför? Jo, för att våldet har ökat så markant i samhället, och det har blivit så mycket hårdare våld. Gruppvåldtäkter är väldigt vanliga i större städer nuförtiden. Om jag var en kille i dag skulle jag i alla fall inte våga gå ut ensam, gängmisshandel är minst lika vanligt det.”

Flicka FV Falun

”Sedan tror jag att unga människor som ser på filmer lätt tar åt sig av våldet. Ett barn som är 7-8 år och börjar se på våldsfilmer och sedan fortsätter och fortsätter att se på våldsfilmer till 15-16-årsåldern, blir till slut immun mot våld. Han/hon får för sig att det inte är så farligt med en kniv i magen eller en rejäl smäll i huvudet. De har ingen verklighetsuppfattning utan tror att alla tål lika mycket som hjälten i filmerna. Det är ju likadant för en själv när man ser en film och håller på de goda och är inne i filmen och det är till exempel slagsmål mellan de goda och onda. Då säger man 'vad löst han slår, slå hårdare han förtjänar det'. Alla tar nog åt sig av filmvåldet men alla går inte ut på stan och gör samma sak för det.”

Pojke HV Falun

att skylla på film är en lätt lösning

Jag minns min första skräckfilm som om jag såg den igår. Året var 1989. Sex år gammal och medlem i Unga Örnar skulle jag delta i en filmfestival över dagen. De flesta filmerna passerade rätt obemärkt förbi men en kommer jag aldrig att glömma så länge jag lever – *Monstret i garderoben*. Filmens huvudperson är en liten pojke som är ensam hemma med barnvakten. Hon sitter och ser på TV, det är sent på kvällen och läggdags för honom. Pojken ligger i sin säng och försöker sova, när plötsligt en hand sticker ut ur garderobsdörren! Handen är krokig och grön och tillhör alltså ett monster som bor i pojkens garderob. De blir vänner och äter mjölk och kakor tillsammans i sängen. Slutet minns jag inte riktigt, men hur som helst, grejen med filmen är att den gav mig mardrömmar, rädsla för min egen garderob och jag var tvungen att sova mellan mamma och pappa i minst en månad efteråt. Nu var ju detta självklart inte en film som var avsedd att verka skrämmande för små barn, men för mig verkade den minst sagt så.

Efter att ha fått det här berättat för sig så tror man antagligen att jag har formats till en människa som undviker skrämmande, våldsamma filmer och som i stället väljer att se romantiska bagateller där pojken och flickan får varandra till sist och allt slutar lyckligt. Men det är faktiskt tvärtom. Om jag ska välja mellan olika genrer som till exempel drama, komedi och action så föredrar jag skräckfilmer framför allt annat. Jag har sett många som är dåliga, rent ut sagt värdelösa, där man enbart skrattar åt de löjliga mordscenerna och de dumma blondinerna som bara ber om att få halsen avskuren, till exempel *Jag vet vad du gjorde förra sommaren*. Jag har också sett många bra skräckfilmer. Filmer som får en att omedvetet gå runt och nynna tonslingan man hör när mör-

daren är nära i ett mörkt hus (*Fredagen den 13:e*), hoppa till så man sölar ut popcorn i biosalongen (*Scream 2*) och se sig så noga för efter döda människor i snåren så man av misstag cyklar upp på en grushög klockan tre på natten (*Jurtjyrkogården*). Det är sådana filmer, med bra effekter, grymma mördare och blod som sprutar, som gör att vårt intresse för skräck har bibehållits ända sedan *Nosferatu* visades som stumfilm. Vi vill bli skrämnda, många av oss i alla fall.

Men hallå! En normalt funtad tonåring bör inte gilla sådant där! Hon fantiserar säkert om att styckmörda folk, eller äta dem som den där Hannibal Lecter gör. Hur kan förresten en sådan respektabel människa som Sir Antony Hopkins ge sig på att spela en sådan roll och medverka i en ännu våldsammare uppföljare dessutom? Bryr han sig inte om vilka signaler han sänder ut? Så skulle säkert en människa med annan uppfattning om rätt och fel än jag ha resonerat när hon tagit del av mina åsikter så här långt. Skräckfilmer och även andra filmer som innehåller våldsskildringar har anklagats för att påverka människor att begå samma fruktansvärda handlingar som de ser i filmerna. Sant eller falskt, det är inte jag rätt person att avgöra, men en sak är jag i alla fall säker på och det är att jag aldrig så mycket som snuddat vid tanken på att mörda och skända någon. Inte ens en liten misshandel har jag hunnit med. Det värsta jag gjort är väl att dra min lillasyster i håret när vi slagits om Barbiedockor någon gång i barndomens ljuva dagar och det hade jag definitivt inte sett i någon film.

Mina kompisar gillar också skräckfilm och ingen av dem har visat upp några psykopatiska sidor än så länge, men så var det ju med Norman Bates i *Psycho* från början också. Äh! Jag skojar bara. Slutsatsen av det här är att om någon ser en skräckfilm och sedan kopierar mördaren var det antagligen något fel i den personens hjärna redan innan playknappen trycktes ner på fjärrkontrollen till videon. Det är så klart

olyckligt om filmen har bidragit till något sådant men censur löser inte problemet. Att skylla ifrån sig på filmerna är en lätt lösning på ett svårt problem. Man borde istället granska samhället och försöka finna förklaringar på varför våldsbrott begås. Man skär ner på fritidsgårdarna och många driver runt på gatorna om helgerna. Många av internerna på landets fängelser har växt upp i skilsmäsohem, utan någon manlig förebild. Kanske har det med saken att göra, kanske inte. Men även om jag är emot att censurera och moralisera om filmer har jag en sista uppmaning. För välbefinnandet och tryggheten hos de svenska barn som föds och växer upp idag – leta rätt på alla utspridda exemplar av *Monstret i garderoben*, och bränn upp dem!

Sara Norlin SP Vilhelmina

film gör galningar mer kreativa

Allt oftare möts vi av våld inom TV och film, grovt våld med svåra följder. Det fiktiva våldet har hela tiden legat 10-15 år före det verkliga våldet, det har näst intill varit stilbildande för vardagsvåldet. Det som chockerade oss för 15 år sedan rycker vi idag på axlarna åt. Finns det ett samband? Kan man skylla det ökande våldet i samhället på det ökande filmvåldet? Idag ser vi hur man "mejar" ner varandra med slag, sparkar och vapen, är detta framtidens våld, det som kommer att vara vardagsmat i nästa decennium?

Självklart påverkas vi av vad vi ser. Vi matas dagligen av olika intryck, intryck som måste bearbetas. Visst vore det väl konstigt om vi inte påverkades på ett eller annat sätt? Men ingen människa är den andra lik och därför finns det ingen "mall" för hur varje individ reagerar.

Detta om huruvida filmvåld är skadligt eller ej är en svår fråga som det inte går att generalisera kring. Våld har i alla tider fascinerat människan, vi har beskådat våld med rädsla, fascination och respekt. Kanske är det så att våld fyller en funktion i vårt samhälle, något vi kan dra lärdom av, något som vi kan må bra av att bevittna i orealistiska sammanhang, något som kan ge oss distans till liknande händelser i verkliga livet.

Jag tror att många kan känna igen den kittlande känslan man kan känna då man ser boven besegras av hjälten i en våldsam slutscen. Vi mår bra av att se det goda vinna över det onda, då kan vi lugnt gå ut ur biosalongen. I filmens värld är allt ofta svart och vitt, man bortser gärna från att det i verkligheten finns många fler nyanser än så.

För många tror jag rentav att det kan vara nyttigt att se fiktivt våld, hur löjligt det än låter: om vi ser någon få stryk så får vi ut en del ag-

FOTO: SIDNEY BALDWIN / WARNER BROS.

gressioner som vi annars kunde tagit ut på något mer olämpligt sätt. Sedan finns det säkert någon som har svårt att se skillnaden mellan fantasi och verklighet, de som utifrån våldsscener kan skapa sig något slags ideal. Jag tror dock inte att det här är en fråga om huruvida fiktivt våld är skadligt eller ej, utan snarare en farlig brist på vettiga förebilder och ideal i dagens samhälle. Jag känner snarare en stark rädsla inför detta än inför videovåldet. Människan har ibland svårt att acceptera att det inte finns en enkel förklaring, att svaret kan ligga mycket djupare ner i själen än så.

Våldet är idag allt mer accepterat som en influens till olika konstformer, allt oftare ser vi en glorifiering av våld, främst inom media. Som exempel har vi *Natural Born Killers*, en film som upprörde och censurerades samtidigt som den hyllades av en del. I filmen ser vi Mickey och Mallory som efter ett kärlekslöst liv kommit att älska våld och den maktkänsla det för med sig. Efter att ständigt ha varit utan uppmärksamhet under barndomen står de nu i centrum för hela nationens uppmärksamhet. Kärleken till våld har fört dem samman och gett dem kärleken till varandra. Våld används också allt mer som en kritik av samhället, kanske främst av media men även av privatpersoner. Våldsverkarna har ofta fått ta stryk av samhället, ett samhälle som gång på gång gjort dem besvikna. Sin sista utväg ser de i att slå tillbaka, ett rop på hjälp, att någon ska se dem.

På frågan om huruvida filmvåld är skadligt eller ej är det svårt att svara, allt man kan konstatera är att ingen människa reagerar likadant på en situation, vi är alla olika. Att filmvåld skulle vara orsaken till allt ont här i världen är bara idiotiskt att påstå, även om det i så fall skulle vara kul att studera vad alla maktgalna ledare haft för filmintresse i unga år. Visst låter en filmstund med George Bush spännande?

Det finns ingen mall för hur vårt psyke fungerar, om det skulle ha

funnits skulle mänskligheten vara så mycket mer ointressant. Att leta lätta svar för att man inte orkar ta itu med det verkliga problemet kommer inte att leda oss framåt i utvecklingen. Det går inte att en myndighet sätter en gräns för vad som är lämpligt eller ej, det måste var och en få bestämma. Men ska vi få detta ansvar måste vi också vara beredda att ta ansvar för våra handlingar.

Med dessa tankar minns jag hur mördaren i skräckmästaren Wes Cravens film *Scream*, även den en blodig och brutal film, säger: "Filmerna skapar inte galningar, filmerna gör bara galningar mer kreativa!" En till synes komisk replik som vi dock borde ha i åtanke i denna diskussion.

Lina Sandgren SP Eslöv

misshandel i familjen berör mig mest

Jag tycker att filmer med lite våld i kan vara bra filmer till en viss gräns, men ofta går våldet till överdrift och då blir det jobbigt att titta på. Många barn påverkas av våld som de sett i filmer, det de har sett finns i deras tankar och de gör likadant med sina kompisar och ofta slutar det med att de gör varandra illa. Våld är en del av vardagen i skolan, i olika gäng och till och med i hemmen, men äldre och ungdomar tror jag inte blir direkt påverkade av våldsfilmer. Det är nog mest yngre människor som blir det. Äldre personer och ungdomar borde fatta bättre än att använda våld och istället lära de yngre att våld inte löser någonting. Men i stället visar vi våld för barn. Jag tycker inte att föräldrar borde låta sina barn se på filmer med våld i.

Filmer som visar hur människor misshandlar sina familjer och oskyldiga berör mig mest. *Krigarens själ* är en film som berört mig oerhört. Det var en väldigt hemsk film; mannen misshandlade sin fru och ibland också sina barn om de kom i vägen. Filmen innehöll en scen som var extra skrämmande: en gång när frun vägrade göra en sak som mannen ville så började han slå henne hur mycket som helst. I nästa scen, som var på morgonen, såg man frun HELT sönderslagen och det var blod överallt, på väggarna, på golvet. Frun kunde knappt röra sig eller göra någonting och hennes barn blev rädda för henne när de såg henne. En film som den här är faktiskt väldigt bra, den berättar ändå lite om verkligheten. Folk har det faktiskt så som det var i filmen, vissa har det kanske till och med värre. Det är hemskt att man kan slå och såra dem som står en närmast och dem man tycker om mest, sin familj.

Nathalie Barragán OP Stockholm

"Jag tror det är jättefarligt att visa våldsamma filmer eller så kallade collegefilmer för barn och ungdomar, eller för människor överhuvudtaget eftersom det ger en sådan felaktig bild av samhället. Det är inte bra att tro att man som tjej måste vara populär och skitsnygg för att komma någonstans i livet, för att lyckas. Särskilt inte när skönhetsidealen är så pass vridna och omänskliga som de är. Och det är inte bra för killarna att tro att de måste vara jättemacho, skryta inför kompisarna och imponera på tjejerna för att 'vara' någon. Eller som i krigsfilmerna där det är värsta hjältarna som klarar av allt. Hur bra är det på en skala om folk tror att det är så man ska vara, att det är det enda rätta, och hur många människor är det som uppfyller de här kraven? Hur många av dem är lyckliga tror ni? Själv vet jag inte, men jag tror inte det är många. En social norm och en roll som gör att man tappar bort sig själv."

Flicka HV Falun

"Att visa problem i samhället genom film är väldigt bra, enligt min åsikt. Att till exempel visa en film om barnmisshandel väcker ett stort engagemang hos politiker, den väcker debatt om hur man ska stoppa detta. Där kan våld i film vara nödvändigt, till skillnad mot detta meningslösa våld som förekommer i dagens actionfilmer."

Pojke NV Göteborg

"En annan sak som jag tror påverkar unga killar väldigt mycket är porr, och i synnerhet hårdporr. När de tittar på sådant tar de ofta efter och tror att det är så det går till i verkligheten. Det gör att sex i allmänhet får en felaktig bild för dem. Efter att ha sett dessa filmer, tror jag att de tror att det är fritt fram att göra vad de vill med tjejerna, eftersom tjejerna i porrfilmerna ofta låter sig behandlas hur som helst av killarna. För ett ganska bra tag sedan debatterades det om en mycket grov hårdporrfilm på TV. Filmen hette *Shocking Truth*, och väckte heta debatter om vad som skulle vara tillåtet att visas i TV."

Flicka SP Kristinehamn

"Som jag skrev tycker jag att verkligt filmvåld är värre att se, men ändå är det nog nyttigare än överkligt. Ett exempel på överkligt filmvåld är *Ensam hemma*, en film jag såg på en bussresa när jag var liten. Inbrottstjuvarna försöker bryta sig in i ett hus där en pojke gjort upp massor av fallor. De får strykjärn i huvudet, spikar genom fötterna, tegelstenar slängda uppifrån ett våningshus i huvudet och mycket mer. Men det konstiga är att de inte tar någon skada, förutom något blåmärke. Vad ska man tro när man är liten och ser det? Inte satt jag och tänkte på att det var överkligt. Jag förstår inte meningen med att göra en barnfilm med en massa våld i. I barnfilmer är det alltid överkligt våld, eftersom verkligt våld är för otäckt. Jag tycker att man ger barnen en falsk bild av våld, fast man inte tänker på det. Ta till exempel *Tom och Jerry*. Hela programmet går ut på att de ska slåss. Under hela programmet är det bara i slutet de inte slåss. Och det är ju inte små slagsmål, de dödar ju nästan varandra. Men precis som i *Ensam hemma* så är det förskönat, och ingen tar någon större skada. Det värsta tycker jag är att det är riktat till barn, och meningen är att det ska vara ett humoristiskt program. Man vill få barnen att skratta åt våld."

Flicka SP Kristinehamn

"Eftersom jag började kolla på skräckfilmer och våldsfilmer rätt tidigt så tål jag ganska mycket. Det är inte mycket som skrämmar eller chockerar mig. Jag får inte mardrömmar, och jag tänker oftast inte mycket på filmen efteråt. Filmvåldet påverkar mig alltså väldigt sällan negativt. Däremot kan filmvåldet ha en positiv inverkan på mina tankar. Det kan få mig att tänka till lite mer."

Flicka EP Kristinehamn

"När jag var liten såg jag *Gremlins* och det var den äckligaste film jag sett då. Jag fick mardrömmar av den. Jag drömde att jag vaknade mitt i natten av en mardröm och då satt min mamma, pappa och syster i köket. Jag satte mig i min mammas knä för att få tröst men när jag satt där så förvandlades hon till en 'Gremlin'. Jag kommer ihåg den drömmen så väl!"

Flicka SPMP Norrköping

bekämpa det osynliga våldet

Det första man tänker på när man ser ordet "filmvåld" är sparkar, slag och blod. Detta ämne tycker jag redan det har sagts mycket om, så jag tänker skriva om det osynliga våldet på TV. Detta går ut på att människor medvetet skadar varandra psykiskt, utan att visa några som helst tecken på ånger. Man visar människor som mår bra genom att dra ner andra. Det jag menar är alltså såpor.

Dessa känns helt ofarliga när man kommer hem och slår på TV:n efter skolan. Man lägger sig bekvämt, hämtar lite mellanmål och dras in i såpornas värld. Det är en värld som på ytan ser precis ut som vår. Den ska spegla hur olika människors liv ser ut till vardags. När man sedan tänker på vad som egentligen visas är det skrämmande. Alla har en baktanke med allt de gör. De går bakom ryggen på varandra och ljuger ohämmat. Även den "sötaste" och "raraste" flicka har en ond plan i tankarna.

Dokusåporna, som har uppkommit på sistone, är på sätt och vis ännu värre. Där sätter man människor i psykiskt påfrestande miljöer och pressar dem dag som natt. Sedan klipper man ut vissa delar som man tycker är intressanta. Man intervjuar deltagarna och visar de delar där de säger elaka saker om de andra. Man vill att de ska vända sig mot varandra och att konflikter ska uppstå. Det vi ser är inte den riktiga världen, utan handplockade människor som fogas ihop med syftet att intriger ska uppstå.

Vilka signaler sänder detta till oss? Är alla människor egentligen onda? Om man ska tänka på hur filmvåldet skadar de allra yngsta i vårt samhälle bör man även inkludera såporna. Barnen ser ofta på dem på eftermiddagarna när föräldrarna inte är hemma. Om man ser dessa en

gång skadar de antagligen inte, men om man ser dem dagligen påverkas man, tror jag. Bilden av vad människors avsikter är kan bli förvriden, och till slut finns det risk att man går runt och misstänker att alla vill en illa. Detta kan säkert leda till att man aldrig litar på någon. Självklart är det individuellt hur man reagerar.

Jag tycker att man borde få upp ögonen för detta problem. Om man ifrågasätter detta tvingar man sig själv att inte dras in i denna värld av lögnar och svek. Viktigast är nog ändå att prata med sina barn om hur de uppfattar människor omkring sig.

Förra veckan inträffade terroristattacken mot New York. Därför kan det kännas lite fånigt att sitta och skriva om ett så till synes "litet" problem som detta, men om man tänker efter är vår människosyn en väldigt grundläggande faktor. Det är viktigt att respektera andra människor och deras åsikter. Jag tror inte att såporna bär hela skulden för att vissa människor inte respekterar andra, men de kan vara en liten bidragande faktor och det tycker jag är anledning nog att bekämpa det osynliga våldet! Det är viktigt att tänka på att så länge vi tittar på dem, så länge kommer såporna att finnas.

Karin Lundberg HV Falun

film påverkar vårt sätt att vara

Eftersom film och television är medier med stor genomslagskraft, kan våld och överdrifter inom dessa påverka människor med svagt intellekt eller bristfällig verklighetsuppfattning. När en person med ett lättpåverkat psyke ser en film med starka eller ”coola” våldsinslag kan en önskan om att föra dessa fantasier in i verkligheten födas. Man vill helt enkelt vara som de häftiga hjältarna eller skurkarna i filmer som *Romeo Must Die* och *Kiss of the Dragon*, där våld i viss mån glorifieras. Den stora frågan är dock om dessa personer ändå skulle misshandla och/eller mörda. Om filmerna egentligen bara fungerar som inspiration för personer som faktiskt är störda från början? Är det verkligen så som mördaren i filmen *Scream* säger: ”Filmer skapar inte galningar, det gör dem bara mer kreativa.”? Eller gör filmer där våld är ett komiskt inslag, något tufft och ordinärt, verkligen att människor dödar eller misshandlar?

Om man vill ha svar på detta borde man gå tillbaka till filmens början, när färgfilm var något otänkbart. Helan och Halvan, ett känt komikerpar, var omåttligt populära och humorn var barnvänlig och accepterad. Men om man granskar dessa klassiska filmers komik så märker man att de flesta skämten handlar om våld, människor som skadar sig, slår varandra och råkar illa ut. Och våldet framställs positivt som något skämtsamt och glatt. Om någon får en snyting i ansiktet så gör han en rolig grimas och publiken skrattar. I verkligheten hade ett brutet käkben varit mer troligt. Om detta överdrivna filmvåld var skadligt, så var det ingen som påpekade det, eller också var det bara det att ingen till exempel slog ihjäl någon annan med ett paraply.

Men efterhand krävde publiken mer, och spänningsfilmer blev tvungna att gå över gränsen för att chocka, skrämma och påverka pu-

bliken. Thrillern *Psycho* ansågs på sin tid vara gränsöverskridande, otroligt skrämmande och blodig, men idag framstår den som tämligen fattig vid sidan av extremvåldsamma filmer som *The Cell*, *Hannibal* och ovan nämnda *Kiss of the Dragon*. Spänningsfilmernas ständiga höjning av ribban gör att publiken kräver mer. Mer spektakulära actionscener, mer spänning, och i viss mån, grövre våld. Men frågan är om det är filmernas eller samhällets fel att våldet förråats, och frågan är om det verkligen har det. Min åsikt är att våldet inte har förråats, men blivit vanligare.

Om man ser tillbaka så fanns ju Jack the Ripper redan på 1800-talet då varken TV, radio eller film kunde påverka honom. Och med största säkerhet fanns det andra mördare och våldsmän under denna period. Så min teori är att sjuka människor alltid funnits och alltid kommer att finnas, men frågan är i vilken utsträckning. Jag tror att det ökande våldet främst beror på sociala problem och ett hårdare socialt klimat, och att filmer inte kan fungera som våldsförstärkare, men tyvärr som syndabock för psykiskt störda individer. Utan dessa personer skulle den här diskussionen inte finnas.

Definition av nödvändigt våld och en bra film?

De filmer som oftast kritiserar är de där våldsinslagen inte är nödvändiga, varken för handlingen eller spänningens skull. Där ren sadism verkar ligga bakom, och jag känner mig böjd att hålla med kritikerna på just den här punkten. Våld ska endast användas när det tillför något, när spänningen höjs, när avsky för skurken föds, när man skrattar eller förförs, ja helt enkelt när man reagerar på något sätt. En sak som definierar dåligt filmskapande är när man täcker över brister i manuset genom att lägga in våldsinslag som inte tillför filmen någonting. Men dessa filmer är oftast inga storproduktioner, och inverkan på människor är enligt mig minimal. Som i en film som *Robocop 2* där vål-

"Jag kan inte skriva mer om hur filmer påverkar mig för det enda jag känner är spänning, action och glädje. Jag sitter inte och tänker 'Vad otäckt' utan tvärt om 'Vad häftigt'. Är man känslig för våld så titta inte då... så enkelt är det! Som jag skrev förut så tror jag inte att bankrånare rånar banker för att de har sett det på TV... larvig teori."

Pojke HP Norrköping

"Jag var helt ensam i ett hus. Det var ganska mörkt och jag kunde inte se konturerna på sakerna i rummen. Plötsligt kom det upp svarta gestalter i springorna i trägolvet. Jag visste att de var onda och jag blev rädd. Jag sprang från rum till rum och i varje rum fanns någon person jag tycker om, en kompis eller släkting. När det svarta kom över dem såg jag att de började döda dem. De började blöda ur munnen, sedan vred de sig på ett konstigt sätt och exploderade. Hela golvet var fullt av blod, slem, tänder och tarmar. Efter att ha sett alla mina nära och kära dödas på det hemska sättet vaknade jag. Det var nog en av mina värsta mardrömmar. Dagen efter var jag nästan på det klara med att drömmen hade ett samband med den film jag såg kvällen innan. En gammal splatter a` la skräckis från 1980-talet (kommer inte ihåg vad den hette). När jag såg den blev jag inte blivit påverkad av den, inte mer än att jag dömde ut den som 'ännu en dåligt gjord film i syfte att skrämma'. Jag blev inte skrämd då, men den kom tillbaka i min dröm."

Flicka SP Strömsund

"Jag påverkas inte av våld på tv.

Fast jag vint inte riktigt, jag har la bråkat några gånger men det e bara för att det kommer fara folk och tykar och jag klarar inte av att bara stå och kolla på när de tykar med mej eller mina kompisar så då måste man ju göra något åt det. Men jag kan inte säga att det e våldet på TV:n som har gjort att jag gör det eller inte. Jag tror inte att dom som blir påverkade av våld på TV vet om att de är det. Så jag vet inte om jag blir påverkad av våldet på TV:n."

Pojke BP Trollhättan

"...men jag är nästan säker på att det påverkar oss i vårt sätt att tänka. Skulle du inte bli förvånad om en stor kraftig man helt plötsligt sprang åt fel håll och dog utan att göra det minsta motstånd i en skräckfilm? Eller om en liten späd kvinna tog fram sitt hopfällbara rör med sjutton funktioner och slog ner mördaren, för att sedan klippa av en lock från hans hår som minne av det hon gjort?"

Flicka MP Trollhättan

"Om någon frågar mig vilken film jag gillar bäst så svarar jag utan tvekan *Krigarens själ*. Det är jättemycket våld i den filmen, dessutom kvinnovåld, men det finns ingen annan film som berört mig så starkt. Det kanske beror på att det inte är våldet som är det mest väsentliga i filmen utan familjen och den starka kärleken som finns där trots allt."

Flicka OP Stockholm

"Det är annorlunda våld mot till exempel *Scream*, där förövarna är ett par skolungdomar som har sett för mycket på skräckfilm och helt flippat ut ur verkligheten. Det är ett annat slags våld, ett sjukare våld där man dödar utan anledning för skojs skull. Det är skrämmande, för nu för tiden finns det inga spärrar för hur långt man kan gå, utan mördarna på film gör vidrigare saker än vad man ens kan tänka sig i sina hemskaste tankar. Eftersom våldet har gått så långt idag, är det inte konstigt att ungdomar, men även vuxna, får rubbade uppfattningar om vad en människa kan klara och göra."

Flicka MP Trollhättan

"Fictionvåld är lättare att racka ner på än verklighetsbaserat våld men jag blir inte mer 'rädd' eller så om jag ser *Rädda menige Ryan* i stället för *Alien*. Jag kanske inte reagerar så vidare starkt på någon form av filmvåld, men om jag ser på nyheterna om någon pedofil så känner jag stor avsky och blir chockad och ledsen."

Pojke SP Visby

det endast finns med för våldets skull. Det finns ju filmer, som *Casino* och *Fight Club*, där våldet visserligen är mycket rått, men där filmerna samtidigt tar avstånd från våld, även om *Fight Club* i viss mån handlar om våld som lösning av problem. I vissa filmer är våld viktigt, som till exempel i skräckfilmer, där en del av spänningen ligger i våldet, som i *Scream*. Eller i Hongkong-filmer, som i *Fist of Legend*, där våld visas på ett vackert, coolt och välkoreograferat sätt, och det också är poängen med filmen att visa upp landets inofficiella nationalsport kung-fu. Trots att dessa filmer existerar i överflöd i Kina och Japan, och trots att många är kampsportskunniga, så har de inte större problem med misshandel än vad de västerländska länderna har. Betyder det då att vi västerlänningar är dummare? Nej, men vår kultur är annorlunda och betydligt snällare mot förbrytare.

Undermedveten påverkan

Även om jag inte tror på film som en utlösande våldsfaktor, och även om jag tror att sjuka människor skulle utföra våldsdåd utan film, så kan man inte blunda för den undermedvetna påverkan vi utsätts för varje dag. Vi bombarderas ju med reklam, jinglar och företagsideal, och om denna påverkan inte fungerade skulle den inte finnas i så stor utsträckning. Frågan man ställer sig är: påverkas vi på samma sätt av filmer? Mitt svar skulle bli nej, men inte förrän efter en stunds eftertanke. För filmer innehåller i sig ideal, som James Bond som faktiskt mer presenterar en beundransvärd livsstil än en film. Men det våld som finns i film presenteras oftast inte på det sättet, utan med viss eftertanke. Även om det finns filmer som gör det så tror jag att det enda som påverkar oss undermedvetet genom film är vårt sätt att vara.

Jonas Kowalski SP Norrköping

blod och lidande kan vara nyttigt

En av de absolut mest våldsamma och bästa sekvenser jag sett på film var inledningsscenerna i Steven Spielbergs *Rädda menige Ryan*. De vuxna klagar, men filmen visar bara hur lätt en människa dör, där finns inga övermänniskor som överlever allt, tvärtom, de dör som flugor på Normandies stränder. Jag tror till och med att sådana scener kan var mycket nyttiga att se med jämna mellanrum, med riktigt mycket blod och lidande. Samtidigt kan för mycket av den varan göra en så pass avtrubbad att man tänker att det bara är sådant som händer på film. Men icke, det händer ju varje dag, någonstans på jorden, om än i en klart mindre omfattning.

Även våld i amerikanska B-filmer, som de flesta annars förkastar, kan ibland vara ganska underhållande. Människor som slåss oavbrutet i tio minuter och sedan reser sig kan vara ganska skönt att se. Klart är dock att folk som inte är riktigt trygga i sig själva, med skilda, alkoholiserade, missbrukande eller invandrade föräldrar lätt tar till sig sådant och sedan, för att hävda sig i livet, använder saker de sett på film på människor i sin omgivning. För att få bukt med problemet måste man ta till hårdhandskarna från samhällets sida. Det går inte att låta dem prata med socialen två gånger i veckan, hårdare straff är det som behövs. Att förbjuda filmer på grund av att de är våldsamma tror jag inte håller i längden. Det finns ju många som samtidigt "njuter" av att se en riktigt bra actionrulle, och då tycker jag att de ska få göra det.

Att göra som många, att skylla våldsamma barns beteende enbart på våldsfilmer är inte rätt. Barn ser precis lika mycket, kanske inte våld, men lika mycket lidande genom att se på Aktuellt, eller något samhällsprogram som ofta ta upp katastrofer runt om i världen. En an-

nan stor våldskälla för barn är PC-spel och TV-spel. I jämförelse innehåller ofta ett vanligt fightingspel typ *Tekken* mycket mer våld än en vanlig långfilm. Räknar man sedan till allt våld och blod som man hittar i Shoot´em up-spelen, a lá *Half Life – Counter Strike*, *Unreal Tournament* och *Max Payne* så är det en hel del. Skillnaden är att i dessa spel dödar man varandra med skjutvapen och inte med händerna, så det enda som syns är lite blod. Denna typ av våld tycker jag personligen är mildare och tror inte det är lika våldsframkallande som fightingspelen.

Anledningen till att våld överhuvudtaget säljer som det gör tror jag är att det är något som fascinerar oss alla, speciellt vad det gäller krigsvåld. Det finns något romantiskt över det, något manligt, som i alla fall vi killar ser upp till och vill uppleva.

Carl Hansson TE Helsingborg

"Det är detsamma med pornografi och då framför allt våldspornografi. Jag tror inte att någon blir sexuellt snedvriden eller våldtäktsman för att man ser på pornografi men jag tror att folk med redan udda sexuella böjelser kan få nya och sjuka idéer."

Flicka OP Stockholm

"Jag tycker att det är underhållande med våld i film. Det där snacket om att det påverkar ungdomar så att dom blir våldsamma i det riktiga livet tror jag inte på. Då tror jag att det är något annat i livet som påverkar ungdomarna, till exempel uppväxten. Sedan tror jag också att om det är en person som begår något våldsbrott kan det vara enkelt att skylla på TV. Kan man inte behärska sig efter att ha sett en våldsfilm behöver man hjälp. Något som har betydelse är barndomen, om föräldrarna istället för att vara med barnen sätter dem framför TV:n och låter TV:n bli läraren i livet. Det är dåligt tycker jag. Så det är klart att filmvåldet påverkar personer som har blivit åsidosatta av föräldrarna."

Pojke HRJF Vilhelmina

"Men filmerna är inte farliga som alla säger, det är i betraktaren som faran sitter. Åskådaren kan vara en svagt psykad person, och de kan mycket väl ta åt sig av det filmiska våldet, och bli negativt påverkade. Men då fordras det att personen är våldsam av naturen. Jag har sett oräkneliga filmer med mer eller mindre grovt våld i mina ungdomsår (6–16 år) och kan inte nämna en enda gång när jag ens funderat på att använda filmmetoder i något sammanhang. Jag är för övrigt en extremlugn person, säger de. De säger även att jag har stor fantasi, och det kan man till stor del tacka filmerna för, för jag ser sådana väldigt ofta ... Debatten om filmvåld är grovt överskattad och onödig, filmvåld är inte farligt, och/eller skadligt. Filmvåld har alltid funnits och kommer alltid att finnas. ... Det är underhållning."

Pojke SP Lindesberg

"Jag tror att filmvåldet påverkar våldet i verkligheten. Det är egentligen inte särskilt konstigt eftersom barn växer upp med våld runt omkring sig både på TV och i datorspel. Hur ska man då förstå att det är fel med våld, om man ser det varje dag? För mig är det en oerhört skrämmande utveckling. Vad hände med Björne, Bamse och Nalle Puh?"

Flicka OP Stockholm

”Det är väldigt olika hur mycket jag såg på våldsfilm. För när jag var mindre så skildes mina föräldrar och jag bodde både hos pappa och hos mamma. Pappa lät mig inte se våldsfilmer så man längtade att komma till mamma som hade kabel-TV så man kunde sitta och titta på våld. Mina kompisar såg jämt filmer och berättade om dem så man blev nyfiken. Då tyckte jag att pappa var larvig men nu förstår jag honom.”

Pojke SP Norrköping

**mamma, pappa
och censuren**

Pokémon

stryk världen

Barn kan inte läsa. Stryk TV-spel.
 Barn har ingen fantasi. Stryk *Jurassic Park*.
 Barn har aldrig gått i skogen. Stryk *Lejonkungen*.
 Barn leker krigslekar. Stryk *Hulken*.
 Barn löser problem med våld. Stryk *Bamse*.
 Barn har dålig humor. Stryk *American Pie*.
 Barn bantar. Stryk *Bridget Jones dagbok*.
 Barn mobbar andra barn. Stryk Marilyn Manson.
 Barn pratar inte med sina föräldrar. Stryk *Djungelboken*.
 Barn skrattar åt dem som slår sig. Stryk *Tom och Jerry*.
 Barn har ingen medkänsla. Stryk *Die Hard*.
 Barn har ont i magen när de skall gå till skolan. Stryk *Sunes jul*.

Barn bryr sig inte om miljön. Stryk Ronald McDonald.
 Barn skjuter andra barn i huvudet. Stryk nyheterna.
 Barn begår självmord. Stryk Stephen King.
 Barn super sig fulla. Stryk *Expedition Robinson*.
 Barn våldtar varandra. Stryk *Sunset Beach*.
 Barn blir utsatta för incest. Stryk alla jävla såpoppor.
 Barn växer upp i krig. Stryk *Kalle Anka*.
 Barn är problem. Stryk barnen.
 Stryk människorna.
 Stryk världen.

Världens käkar spräcks och vi tror att det går att censurera bort blodet och saliven som rinner. Vi speglas i allt. Samhället styr filmen. Inte tvärtom.

Hedvig Gröndal HV Falun

våldet i porrfilm är groteskt äckligt

Att se på film tror jag har stor betydelse för oss idag. Hela min generations livsstil kommer från film och TV. Vi klär oss som på film, vi pratar som på film och vi äter som på film. Hur många gånger har jag inte letat efter stora runda glassförpackningar som man kan äta direkt ur? Hur många gånger har jag inte försökt att beställa hem Kina-mat i höga vita förpackningar som på film? När filmen *Fucking Åmål* kom ut på biograferna så började jag och mina vänner sakta men säkert att prata "åmålska" för ett tag. Vad jag vill visa med detta är hur mycket film påverkar oss. Om vi påverkas av dessa saker som jag skrivit om så är det för mig självklart att vi påverkas av andra saker också. Vi får helt enkelt de värderingar som dagligen pumpas ur vår TV.

Jag var rökare förut. Människorna i min omgivning berättade ganska ofta för mig hur farligt det var. När man hör något tillräckligt många gånger så börjar man helt klart att tänka på det oftare. En kväll satt jag framför min TV och såg en film. En äldre man satt och rökte på sin balkong. Jag tänkte då på fullaste allvar att det inte kan vara så skadligt med tobak, eftersom han som rökte hade blivit så gammal. Dessa tankar fortsatte i mitt huvud och jag såg allt oftare folk som rökte i filmer och ändå mådde hur bra som helst. Dessa människor blev mitt försvar mot de tankar som jag hade om att tobak var skadligt. Det är nästan sjukt hur väl vi lever oss in i filmens värld och hur lätt vi sväljer deras sanningar.

Detta gäller naturligtvis också våldet i filmer. Även om de flesta av oss inte direkt går ut och sparkar ner någon på gatan så tror jag att vi på ett smygande sätt får våra etiska gränser flyttade. Det kan ju vara både bra och dåligt. Jag tror nämligen att det finns våld i filmer som

också är bra. Kvinnomisshandel är ett sådant exempel. I de flesta filmer jag sett där det förekommer skildras män som slår kvinnor som svin. Det är bra. Ett exempel på en sådan film är *Tillsammans*. Men lösningen var kanske inte fullt lika bra eftersom hon går tillbaka till honom senare i filmen. Vad ger det för signaler? Att en man som slåss kan förändras? Eller att man aldrig skall sluta att försöka lösa det tillsammans? Eller att ett barn behöver båda sina föräldrar till vilket pris som helst? Ett bättre slut på den filmen hade varit att hon polisanmälde honom och att han hamnat i fängelse. Sedan hade alla levt lyckliga i alla sina dagar utan honom. Det hade varit ett bevis på att det går att göra något åt män som slår sina fruar och att det går att ha ett bra liv utan dem. I stället fick man se att denna man hade sina fina sidor och det blev liksom naturligt att förlåta honom. Dåligt.

Våldet i porrfilmer är groteskt äckligt! Att det överhuvudtaget kan vara tillåtet att visa sådana saker är för mig en gåta. När det gäller sex så är de flesta unga människor väldigt osäkra. Vad ger porrfilmer för signaler och uppmaningar till ungdomar? Att en kvinna blir kåt av att förnedras? Att varje kvinnas högsta önskan är att bli slagen och våldtagen? Det ger fel bild till killar och det ger fel bild till tjejer. Jasså? Jag kanske skall gå med på analsex eftersom det verkar vara det killar tycker om mest. Det kan väl inte vara så farligt att vara flera stycken på en tjej, hon tycker säkert om det ändå. För tjejer blir väl upphetsande av lite tvång? Porrfilmer ger en skev bild av vad sex är för något och det påverkar oss, vare sig vi vill eller inte. Dessa filmer är de värsta våldsfilmerna. De borde egentligen totalförbjudas! För att inte tala om under vilka förhållanden de har spelats in ...

Jag har skrivit det förut och jag skriver igen. Vi blir påverkade av film! Just därför är det viktigt att de filmer som spelas in blir granskade innan de når publiken. Det gäller alla filmer. Självklart skall man få visa

”Eller barn som inte har några föräldrar som ser efter dem. Barnen kanske sitter och tittar på actionfilmer hela dagarna, utan att föräldrarna inte ens vet om det. Föräldrarna kanske kommer hem efter en lång dag på arbetet och får se att deras barn sitter och tittar på film. De orkar kanske inte se efter vad barnen tittar på för film, utan tänker bara att det är bra att dom har någonting att göra. Så jag tycker att det inte ska visas för mycket våld på TV och film. Tänk på barnen i vårt samhälle.”

Flicka FV Falun

”Det är därför jag inte tror att man kan skylla på filmvåld när människor begår brott. Man kan inte skylla ifrån sig allt. Vuxna människor får stå för sina handlingar, så är det bara. När det gäller barn tycker jag att det är upp till föräldrarna att bestämma vad dom får och inte får se. Föräldrar känner sina barn och vet vad dom påverkas av och utifrån det kan dom sätta gränser.”

Flicka TE Helsingborg

”Några nyttiga våldsscener kan jag inte komma på. Det finns inte några nyttiga våldsscener för jag tycker inte att våld är nyttigt överhuvudtaget. Min åsikt är att man ska kunna komma fram till en lösning på något annat sätt, genom att prata och diskutera. Men det händer aldrig på film. Och i och för sig skulle väl inte filmer vara lika spännande om de bara pratade hela tiden.”

Flicka SP Kristinehamn

”Men man ska nog ändå inte vara för överbeskyddande när det gäller det här. Barn är inga ömtåliga glasfigurer, de tål mer än vi törs tro. Däremot ska man nog vara noggrann med att följa upp barns videovåldskonsumtion och sakligt förklara att man inte kan slåss hur som helst i verkligheten eftersom det kan orsaka skador, skador som sällan eller aldrig visas på film.”

Flicka HV Falun

”Det viktigaste av allt är trots allt att folk måste kunna skilja på film och verklighet. Där tycker jag både filmindustrin och föräldrarna har ett ansvar. Filmindustrin genom att inte ta med för orealistiska våldsscener i annars väldigt realistiska filmer. Föräldrarna genom att inte låta sina barn kolla på för våldsamma filmer, och genom att berätta för barnen att man aldrig kan tåla så mycket våld som vissa av personerna utsätts för.”

Pojke NV Göteborg

”Jag tycker inte man ska förbjuda våld på TV, men varför ska det vara med i barnprogram? Vem är det som inte förstår att barn tar åt sig så mycket lättare än vad vuxna gör? Jag tycker inte våld har i barnprogram att göra. Barn tycker det är kul med våld för att dom inbillar sig att vuxna slåss för att rädda världen mot monster och elaka clowner. De personer som lyckas bekämpa monstren och clownerna utnämns till hjältar. Vem vill inte vara hjälte? Alla vill vi vara hjältar, allra mest barnen.”

Flicka TE Helsingborg

”Det kan även växa fram ett delat samhälle där det används våld i det ena och ord i det andra. De som använder ord som styrka kommer i längden att klara sig bättre. Ungdomar som tittar mycket på TV får ett mindre ordförråd och måste därför använda våldet som en lösning när inte orden räcker längre.”

Flicka FV Falun

”Jag har läst någonstans att pojkar som växt upp i ett hem utan sin pappa tar efter de manliga skådespelarna på TV och film. Eftersom det oftast är männen som slåss i film så tror pojkar att det är så man ska vara. De har ju ingen manlig förebild i hemmet som kan visa dem hur man ska agera i konflikter eller överhuvudtaget.”

Flicka SP Kristinehamn

våld, politiska budskap och sex, men jag tror att vi måste tänka oss noga för vad det egentligen är vi visar och vara medvetna om att det påverkar folk. Speciellt när det gäller barn. Barn måste få chansen att bilda sig en egen uppfattning om hur världen ser ut innan filmindustrin kommer och berättar om sin syn på det hela. Det är ju så olika hur vi uppfattar film och framför allt våld i film. Det beror ju helt på vilka ögon vi ser filmen med. Är man mer kritisk så är det ganska enkelt att förstå att det inte fungerar att bokstavligen slå in sina värderingar i huvudet på folk. Men är man ett barn ser man inte filmen på samma sätt. Barn blir lättare rädda. Det är inte lika lätt att förstå att det "bara är på film" och inte på riktigt. Det är också så att barn lär sig genom att härma och experimentera. Just därför tycker jag inte att det är lämpligt att barn ser våldsamma filmer. Det är inte heller bra om vi som är lite äldre gör det för mycket.

Avtrubning är nog inte så svårt att råka ut för. Det är skrämmande eftersom våld är något så hemskt och fruktansvärt att det är viktigt att inte tappa verklighetsuppfattningen. Men konstigt nog så är det ju våld som folk vill se. Jag kan inte riktigt förstå varför. Kanske är det för att glömma sin egen vardag, kanske för att bli rädd. Varför man vill bli rädd vet jag inte, det kanske beror på att man lever i en så skyddad värld att man måste få några adrenalinkickar för att må bra ... Jag vet inte.

Lina Bostedt SP Strömsund

varför?

Varför? – det var den fråga som infann sig först i mitt sinne. Varför ska man tvinga en massa stackars elever som har massor att göra att skriva en i mitt tycke helt onödigt och fånig uppsats om något så opåverkbart som filmvåld. Ni vet, och jag vet, att ni inte kan göra något åt det filmvåld som existerar i de rörliga bildmedierna idag.

Ni kommer antagligen att få in 29 uppsatser där det står att vi elever tycker det är dåligt att de mindre barnen får tillgång till de allra grövsta våldsscenerna, och en massa andra standardsvar som folk spottar ur sig för att man vill visa sin mognad och sina briljanta kunskaper i att rapa upp svar som redan idisslats fyrahundra femtioåtta gånger av några mogna tjejer i klassen som tack vare sin brist på hjärnkapacitet måste plugga in ett svar som de sedan repeterar om och om igen. Detta skapar i sin tur ett så djuprotat hat att en av de killar som har hjärnkapacitet tar ett lämpligt automatvapen och mejar ner de idiotiskt övermogna bimbo-mojjena så deras sågspån flyger ut ur deras miniatyrhjärnor och dekorerar väggarna. Sedan skyller han det på något han sett på TV, och kan på det sättet undkomma livstid i fängelse och bara få fem år på en mentalinstitution där de behandlar honom som en kär gäst.

Detta bidrar i sin tur till att någon jävla idiot skickar ut en uppgift till en stackars klass (som så klart blev just den klassen jag går i) som måste ta värdefull tid till att skriva om något som ändå aldrig kommer att ändras. Och även om ert syfte må vara att bara göra en undersökning så är det inte ett tillräckligt starkt skäl till att störa oss i vår överstressade och genom lupp kontrollerade och av inkompetenta cp-skadade lärarhelveten betygsatta helvetiska skoljävelskapiska vardag. Som om vi inte var stressade nog. Men bara det faktum att det finns en cen-

sur är helt absurt. Hur faan kan en liten människa sitta och bestämma vad folk får/bör/kan se eller inte se, det är vid satan helt sjukt. Det är ju en degradering av folks intelligens att sitta och klippa bort scener ur en film. Det är faktiskt på gränsen till fascistiskt. Det är min övertygelse att om man inte klarar av att se våld på film så får man väl för faan sitta inne på sitt rum och sticka eller något liknande. Inte ska väl vi andra normala behöva lida för det.

Man kan också se vissa människors oförmåga att skilja på fiktion och verklighet som en produkt av den kontroll staten har tvingat sig till genom åren. Folk har ju ända sedan urminnes tider fått allting filtrerat och har aldrig behövt göra filtreringen själva, och nu när man släpper på tyglarna så blir det för mycket, man tror ju att allting som går på bio och TV är sant. För staten har ju haft kontrollen över filmen och TV:n under en stor del av dess historia och har genom sin propaganda etsat in i folks sinnen att det som staten sänder på TV och visar i filmer är sant. Så nu när folk kan skjuta varandra i magen och hålla bimbon vid liv och få sitt huvud avskjutet samtidigt och sedan ändå klara av att sätta på kvinnan i slutet så är det klart att folk tror det är sant. Det visas ju på skärmen! Och det som visas på skärmen är sant.

Så det enda man kan göra är att ta bort allt vad censur heter och låta folk lära sig att värdera vissa saker efter deras innehåll. Men så länge den stora filmcensuren existerar så kommer det att finnas folk som tack vare er förmåga att behandla folk som dumma små barn handlar som dumma små barn också. Man säger ju att man måste släppa taget om sina barn någon gång om de ska växa upp och bli egna människor med egna viljor och tankar. Det kanske är dags att ni gör det också. Men det är klart ni blir ju av med era jobb och det är inte bra, men ni måste förstå att det krävs vissa uppoffringar för att komma någon vart med vårt samhälle.

Nu har jag en halv sida kvar att fylla innan jag får gå och äta. Så det utrymmet måste ju fyllas. Så jag tänkte berätta lite om den pinsamt orättvisa situation som råder i skolan idag. Man blir lite ledsen när skolan idag går ut på att kunna repetera svar och åsikter. Och det uppförande som skolan rekommenderar, om man inte följer det så syns det direkt i betygspappren. Skolan skryter ju så mycket om sin öppenhet för idéer och stilar och det är sant till viss del, de svartklädda anarkistpunkar-jävlarna får alla möjligheter att uttrycka sig genom skolan och de hjärnbefriade bimbojävlarerna får också leva en härlig tillvaro under lärarjävlarernas beskydd. Men vi barnsliga intelligenta och allmänt vanliga killar som bara vill kunna ta det lugnt och kanske ha lite roligt mellan arbetspassen visas ingen förståelse eller sympati. Skolhelvetet gör i stället allt som står i dess makt för att krossa denna minoritet, det liknar faktiskt etnisk rensning men i liten skala och i skolmiljö. Så ni måste förstå min frustration över denna onödiga uppgift som tagit tre timmar av den tid som annars skulle ha gått åt till att kämpa för rättvisa på skolan och på min skola behövs det faktiskt.

Mikael Stenbom SP Norrköping

"Min morfar brukar alltid slänga ur sig kommentarer som 'jag är så trött på de här våldsfilmerna ni ungdomar ser på hela dagarna'. Efter det säger han något i stil med 'om det kommer någon ungdom och försöker bryta sig in här så skjuter jag honom på fläcken!' Sådant kan man kalla dubbelmoral utan att få skuld känslor."

Pojke SP Kristinehamn

"När jag var liten så var alltid min mamma med när jag såg på våldsamma filmer, hon var alltid med och förklarade vad de sade och vad som hände. Jag brukade bli ganska rädd när de höll på och sköt eller dog, då förklarade alltid mamma för mig att det bara var film och att det inte skulle ha hänt om det var på riktigt. Jag började då ganska tidigt förstå att när man slår en människa så får den ont och kan inte ställa sig upp direkt efter ett hårt slag. Jag tycker att min mamma var väldigt smart som var med och förklarade, det tycker jag att alla ska vara när barnen är små. Därför tycker jag att det är väldigt bra med åldersgräns på biofilmer eller att man kan gå med föräldrar på filmen."

Flicka ES Kristinehamn

"Förr i tiden kunde ju barnen få svar på allting de frågade om skräck, men nu har dom ju ingen farmor med framför TV:n som kan svara på deras frågor och förklara att våld är ett omänskligt beteende."

Flicka MP Trollhättan

"Det som däremot visas på nyheterna är i högsta grad verklighet. Där tycker jag att media har ett ansvar att visa de bra saker som faktiskt händer i världen. Men det verkar inte någon bry sig om. Det blir ju inte en lika fantastisk story att visa när en afrikansk by blir försedd med vatten, som det är att visa när en annan by blir nerbränd."

Pojke SP Lindesberg

"Ja, man kan ju inte sluta göra våldsfilmer, actionfilmer och skräckfilmer. För den sortens filmer finns det ju en alldeles för stor publik för att sluta med, men man kan ju prata mer i skolan och hemma med barnen om våld, så att de förstår att filmens värld inte är vår verklighet. Det är nog nyttigt att bli skrämmd och kolla på skräckfilm ibland, så att man förstår att det inte är en perfekt värld vi lever i. Men det måste vara till en viss gräns!"

Flicka MP Trollhättan

"Jag tycker det skall vara en förälders skyldighet att lära barnen att skilja film från verklighet. Låt inte barnen hamna i våldsträsket."

Pojke SP Trollhättan

"Jag kommer ihåg när jag var yngre och såg på någon film som jag tyckte var otäck. Då lugnade alltid mamma mig med att jag inte behövde vara orolig för att det är ju bara på film. Varje gång hon sa det kände jag mig alltid lättad."

Flicka SP Kristinehamn

"Första gången jag gick på bio för att se en film tillåten från 15 år var jag 13 år. Ser man på dagens situation är den likadan, ibland värre. Man kan se 11-åringar komma in på en 15-årsfilm hur lätt som helst. Jag tycker att biograferna sköter sig väldigt dåligt. Har man satt en gräns skall den hållas. Varför inte visa legitimation? Visst är det svårt att skaffa, plus att det kostar pengar, men kan inte samhället stå för de pengarna? Det är ju ändå den nya generationen det handlar om. De som jobbar i biljettluckan måste kunna se skillnad på en som är 11 år och en som är 15 år. Annars behöver de glasögon...I min stads videobutik måste man ha ett speciellt kort för att hyra. På det kortet ser man hur gammal man är, var man bor, telefonnummer och hela köret. En eloge till videobutiker som har ett sådant system. Det gör att man har koll på hur gammal personen som hyr är, och kan på det viset stoppa personen om den är underårig."

Pojke SP Trollhättan

låt barnen ha sin barndom

Slog på TV:n häromkvällen, lagom till *Lilla Sportspegeln*. *Tom och Jerry* var i full gång med sina sedvanliga katt- och rättalekar. Jag har aldrig varit en särskilt stort beundrare av tecknade serier, eller *Tom och Jerry* för den delen, men den här kvällen skulle nog inte ens en trogen tittare ha skratat. När Tom för tredje gången stoppade in tassens i ett eluttag så kändes det inte så roligt längre, och när Jerry med huvudet före blev dränkt i mjölken så blev det bara för mycket. Jag började tänka.

Om jag, som är 18 år, blir illa berörd av tecknade filmer på barnens bästa sändningstid, vad ska då inte de bli som är mycket yngre än jag? Förhoppningsvis ingår det i föräldrars uppfostran av sina barn att lära barnen att "man ska inte slåss – då kan det gå illa". Men hur ska barnen kunna veta vad de ska tycka, när pappa å ena sidan skrattar åt när Jerry får en slägga i huvudet av Tom, och å andra sidan slänger bannor när man drar katten i svansen? För skillnaden mellan verklighet och fantasi är hårfin för ett barn. Min lillebror är 13 år och fullt kapabel att byta kanal när det blir för våldsamt, men de som är yngre än så?

Det handlar ju inte bara om *Tom och Jerry*, det finns ju långt värre saker än så. För något år sedan hördes skrämmande fakta från USA om hur några barn i sexårsåldern dödat en jämnårig kamrat, med metoder hämtade direkt ur en actionfilm de sett tidigare. Då jublade jag inte. Sexåringar.

Min pappa älskar Western-filmer, eller pangpang som jag kallade dem när jag var liten. Det var något alldeles extra de där torsdagskvällarna när man satt bredvid pappa i den gamla slitna soffan, åt popcorn och såg på när häftiga cowboys sköt hål i andras hattar. Mest minns jag den gången då sheriffen i staden, som hela filmen igenom

hade framställts som en rättvisans och fredens man, på slutet sköt en ondsint tjuv. Jag jublade högt i soffan, ända tills jag såg mammas blick.

Det verkliga våldet är hemskast. Jag blir inte särskilt berörd av filmer där huvudrollsinnehavaren är en ung tjej som springer omkring helt naken upp på övervången – fast det är vinter – och sedan passivt står och ser på när hennes älskade pojkvän blir brutalt mördad av en man, vars ansikte man aldrig får se. För då är syftet bara att skrämmas för ögonblicket. Att få oss tittare att rycka till lite då och då. Nej, då skrämmer mig det verkliga våldet mer, det som skildras och framställs på ett sådant sätt att man verkligen känner att det kunde ha varit på riktigt, i ens eget hem eller på dansstället jag brukar gå till.

Men allra värst är det oredigerade våldet. Det som gömmer sig bakom reportagen på nyheterna, det som sänds samtidigt som barnprogrammen på TV. En sak som jag reagerat starkt på är hur mycket otäckt som faktiskt visas nu, jämfört med för några år sedan. Det verkar inte som om någon reagerar när man visar hur människor skjuts ihjäl i Afghanistan, när aidssjuka barn dör i Afrika eller när någon slåss på en krog i Stockholms innerstad. Fast det är våld det också. Vissa hävdar att nyheterna är viktigt för barnen, för att de ska se och lära sig att det är en grym värld vi lever i, och för att de ska lära sig vad som är rätt och fel. Men är det egentligen så klokt? Bör man inte låta barnen ha sin barndom, ovetandes och lyckliga, utan att låta dem påverkas av det som pågår i världen?

När människor pratar om våldsamheter i filmer så tänker de flesta direkt på snabba biljakter och pangpang, knytnävsslag och bakbundna händer. Jag hör inte till den skaran. För mig är det psykiska våldet, det våld som inte riktigt går att ta på, långt värre. Det kan handla om kvinnan som gång på gång blir halvt ihjälslagen av sin älskade make, och som lika många gånger ger honom sin, enligt mig, oförtjänta förlå-

telse. För mig är inte scenerna när mannen slår sin fru i huvudet, eller slänger henne mot väggen värst, utan det underförstådda våldet. Den rädsla som hon måste känna och den makt han måste ha över henne, det är vidrigt. Det är inte knytnävslagen jag kan fundera på i dagar efter en filmkväll, utan den psykiska misshandel som pågått i det dolda. Den påverkar mig. Och många andra med mig. Huruvida det fysiska våldet påverkar människor har diskuterats och debatterats i massor. Forskningsresultat från USA talar om hur ungdomar som sett mycket våldsamt film när de varit små själva blir våldsamma när de blir stora. Men samtidigt säger andra resultat att barn kan göra skillnad på verklighet och fiktion. Jag tror på det första. För om jag så tydligt kan minnas sekvensen med mamma, min storebror och pappa i soffan en torsdagskväll, vad kan då inte ett barn som sett långt mycket mer våldsamt film än jag gjort känna, minnas och tycka?

Visst påverkar filmer, reklam, tidningar och andra medier oss. Det är bara att titta på en sak som mode och trender. Ingen skulle väl vara särskilt modemedveten om media inte hela tiden pressade in bilder på vackra, framgångsrika kvinnor och män i våra hjärnor? Varför skulle just våld vara ett undantag? Men att hävda att film, enbart, påverkar oss att fysiskt eller psykiskt misshandla andra, är att blunda. Det är långt fler faktorer än så. I åtta av tio våldsbrott är alkohol inblandat, krasst sett är de flesta som begår brott uppvuxna i "trasiga" hem. Våldet i rutan är bara en del av det stora, hela. Det stora hela, som kanske en dag leder fram till ett reportage på nyheterna om ett krogslagsmål i Stockholms innerstad.

Ida K M Karlsson SP Strömsund

föräldrarna ska sitta med

Personligen störs jag inte av att det är mycket våld i filmer, för det är upp till var och en om man vill titta på det. Visserligen påverkas små barn av det, men då är det föräldrarna som ska se till att de inte ser på det. Jag brukar inte titta på action så mycket, men visst händer det. När jag tittar på en film måste den ha en bra handling och ibland krävs det action, men vissa filmer har bara våld utan handling och då är de bara skit. När en människa begår ett brott, till exempel mördar eller våldtar någon, och man frågar varför de gjorde det och de säger att de påverkats av vissa filmer, så tror jag inte på den förklaringen. En frisk människa fattar ju att film är på låtsas och att man inte gör så i verkligheten.

När barn når den ålder då man börjar intressera sig för film så tycker jag att deras föräldrar ska sitta med och titta med barnen och förklara för dem vad man kan göra och inte göra. Man kan till exempel inte flyga som Stålmannen eller sparka en annan människa. Om föräldrarna inte har tid att sitta och förklara filmerna för sina barn ska de heller inte låta sina barn titta på våldsfilmer.

Det är bra att vissa filmer har en åldersgräns. *American History X* är en jättebra film med lagom mycket våld och ett bra budskap, men den ska inte ses av alltför små barn. Barn under tolv år ska se den med en vuxen. När jag var liten älskade jag actionfilmer och såg sådana hela tiden, mina föräldrar satt nämligen med och förklarade filmerna och våldet. Jag kan inte påstå att jag har påverkats negativt av det.

Erica Bergström OP Stockholm

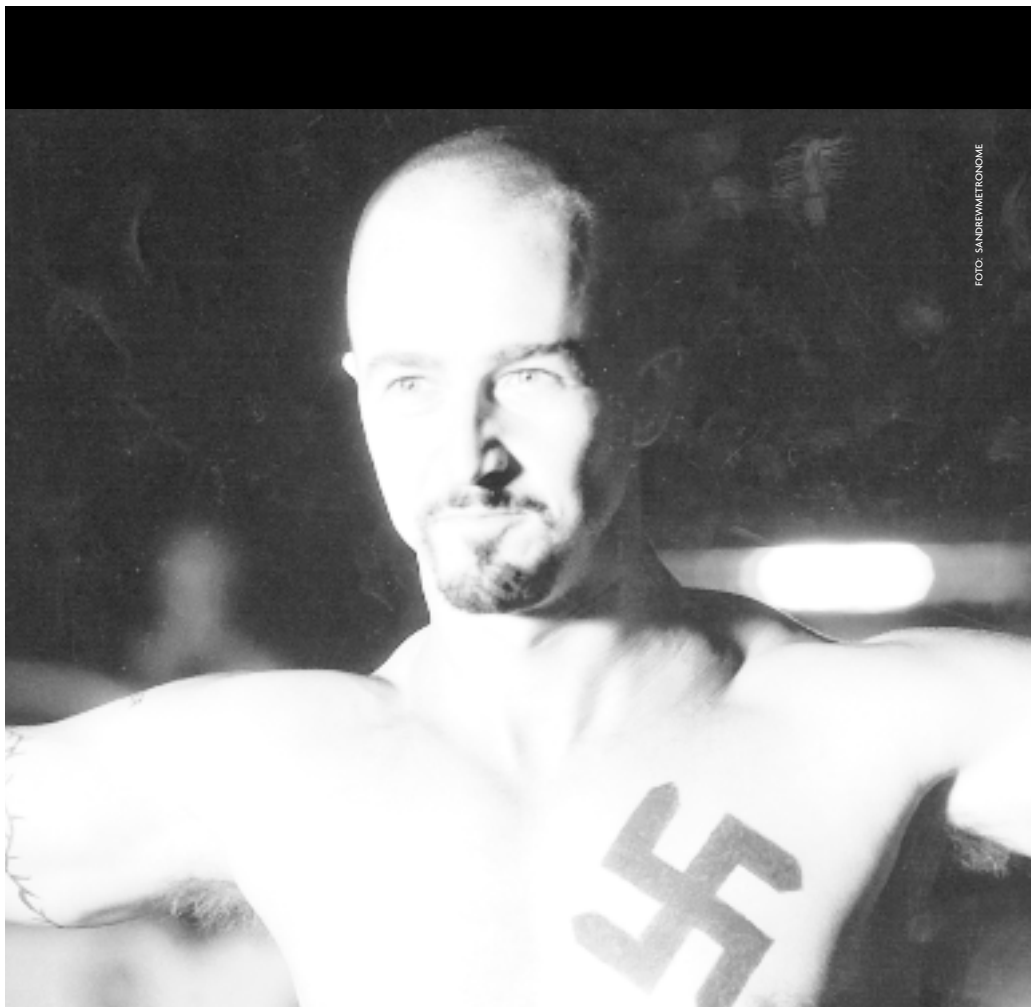

FOTO: SANDREMETRONOMIE

American History X

demokratins grundpelare

Alla har nog någon form av tankar om våld på film och TV, men det är inte alla som ges tillfälle att föra fram dem i ljuset och låta andra ta del av de idéer man har. Genom det här projektet hoppas jag kunna delge mina tankar kring detta ämne, och även lite grand om hur jag ser på våld i största allmänhet.

Film är inte någonting som jag ser på så särskilt ofta. Men när jag ser en film, oftast hemma framför TV-apparaten, så ingår inte mängden våld i de första kriterierna när det gäller vilken film jag ska se, utan mera budskapet och vilka skådespelare som är med. Däremot så kan en alltför våldsamt film få mig att sluta titta, åtminstone tillfälligt, för att jag mår dåligt av de fullkomligt onödiga och överdrivna våldsskildringarna.

Därmed inte sagt att jag är helt emot våldsamma filmer. Det jag blir trött, och ofta äcklad av, är omotiverat våld som inte för handlingen framåt. Jag vet ju att det är en våldsamt värld vi lever i, och för att kunna skildra den på ett trovärdigt sätt kan en film behöva en viss mängd våld. Det är dock värt att påpeka att våldet bör vara av en sådan art att det åtminstone är skapligt trovärdigt, och inte dessa överdrivna våldssorgier där en person både kan ta emot slag och sparkar i ansiktet, bli skjuten ett antal gånger, och ändå fortsätta som om ingenting hänt. Typiska exempel på filmer av det här slaget är så kallade actionfilmer av slaget *Terminator*, *Cliffhanger* och *Die Hard*, liksom vissa thrillers som till exempel *Tidsfrist noll*, som dock inte ballar ur ordentligt förrän i slutet av filmen.

Och så finns det ju de filmer där jag faktiskt känner att våldet är motiverat, såsom *När lammen tystnar*, *The Crow*-filmerna och speciellt *Ame-*

"Jag som växt upp under 1990-talet, då nästan alla filmer måste innehålla våld för att bli populära, har lärt mig redan från barnsben var stoppknappen sitter på videon. Att allt blod i filmer är låtsasblod, det har jag lärt mig av mina föräldrar och jag har alltid kunnat fråga dem om saker i filmer som jag inte har förstått. Det är nog det viktigaste så att man inte från barnsben tror att allt filmvåld är verklighet. Det som är det farligaste men också det mest lärorika våldet som visas kommer från TV-nyheterna. Där kan man inte blunda för våldet är verklighet och mer närvarande än en 'Rambo-kille' som springer omkring och dödar folk."

Pojke SP Visby

"Samma sak med alla konstiga program och filmer som sänds på eftermiddagen. Då är barnen ensamma hemma och föräldrarna kan inte veta vad de tittar på. Dessa program/filmer innehåller ofta ganska mycket våld. Det kan till exempel vara Västern-filmer där några män rider runt och skjuter på varandra och det är inte säkert att barnet förstår varför de gör detta. Det kan också vara rymdfilmer där olika varrelser i rymdskepp för krig mot ett annat rymdskepp. Oftast är dessa filmer på engelska med svensk text och det är inte alla läskunniga barn som hinner med att läsa textremsorna. Detta gör filmen och våldet ännu mer oförståeligt."

Flicka ES Kristinehamn

"Jag kan förstå varför våld bland barn ökar när de ser på actionfilmer. När man är liten har man inte så mycket erfarenhet av livet, man vet inte riktigt hur allt fungerar. När man är 5 år inser man inte det orealistiska i att få tio pistolskott i sig, men fortfarande leva. Barnen blir ju imponerade av sina machoidoler och vill göra precis som de. Detta kan få förödande konsekvenser och det har ju visat sig, främst i USA, men våldet bland barn har spridit sig även hit till Sverige. Föräldrar har ett oerhört stort ansvar när det gäller deras barns TV-tittande, för våld kommer alltid att existera på TV och film, det går inte bara att ta bort det."

Flicka SP Vilhelmina

"Våld finns överallt, de som gnäller på filmvåld vet inte bättre och borde lägga sin energi på annat. Film kan påverka barn, men det är inte filmens fel utan föräldrarnas och slarv med åldersgränser. Svårare är det inte."

Pojke SP Vilhelmina

"Jag tycker att det är varje vuxens ansvar att se till att åldersgränsen på filmerna följs. Även de som jobbar med att hyra ut filmer. Varför skulle man inte kunna ha samma system på att hyra ut film som när man köper alkohol? Om man skulle vara tvungen att visa leg varje gång man skulle hyra film så tror jag inte att det skulle vara lika många unga som hyr våldsfilmer. Är det 15-årsgräns så ska man vara det för att kunna hyra den och inte yngre. Är en film barnförbjuden så skall den vara det också. Vi måste kunna se till att det inte blir fler barn som tittar på sådant. Det är ingen mening med att ha åldersgränser på filmerna om de ändå inte följs."

Flicka SP Lindesberg

"Men jag tycker det vore mycket bättre om man fick mer undervisning om hur det egentligen ligger till när det gäller våld. För det är inte särskilt mycket undervisning om det. I första hand behöver yngre som just börjar titta på sådana filmer undervisning. De äldre ska ju förhoppningsvis ha lite bättre sunt förnuft så att de fattar att man inte kan slåss som på film."

Pojke SP Lindesberg

rican History X. Det som gör att jag känner att våldet i dessa filmer är motiverat är inte att det är särskilt begränsat. Men under alla filmerna fick jag vända bort huvudet ett antal gånger, och när jag hade sett dem färdigt hade jag en klump av obehag i maggropen. Det handlar om att våldet för intrigen till en ny nivå, som i nämnda *American History X*, där några få riktigt otäcka scener visar på vår världs grymhet och misär.

Det är ju väldigt svårt att dra klara gränser, det finns filmer som jag trots deras överdrivna och riktigt äckliga våldsskildringar anser är riktigt bra. Ett exempel på en sådan film är *The Cube*, en kanadensisk thriller som är otroligt blodig, och faktiskt känns alldeles överdrivet våldsam i vissa avseenden. Men på grund av huvudpersonernas mänsklighet, de otäcka vändningarna i intrigen och det överraskande och tänkvärda slutet, så anser jag ändå att det är en av de bättre filmer jag sett.

Den sorts film jag oftast uppskattar är dock för det mesta av naturen ganska fria från överdrivna våldsskildringar, men det betyder inte att de fullkomligt saknar våld, utan bara att i filmer såsom *Ciderhusreglerna* och en i SVT nyligen visad filmatisering av *Hamlet* är våldet sparsmakat, och används bara där handlingen kräver det.

Något som jag verkligen tycker bör uppmärksammas är den otroligt stora mängden våld som förekommer i vissa barnprogram, till exempel *Tom och Jerry*. I dessa ser barn, för det är ju barn som är målgruppen, scener där de olika karaktärerna gång efter gång slår varandra i bitar, bokstavligt talat. Och ändå är alltid allt som vanligt i början av nästa avsnitt. Jag tror nog att om man nu ska börja förbjuda våld på film och TV, så ska det nog göras så att barnen, som trots allt är den mest lättpåverkade gruppen människor i vårt samhälle, befrias från dessa onödiga och överdrivna handlingar.

Mycket av debatterna kring film och filmvåld brukar handla om ifall man ska få förbjuda och censurera filmer. Jag kan visserligen inse

värdet i detta, men en av mina grundläggande principer är en total och fullständig åsikts- och yttrandefrihet, och då kan man inte hålla på att förbjuda andra människors verk från att spridas i den form de önskar. Dessutom anser jag att konst, och film ingår ju i begreppet konst, är en av de allra viktigaste företeelserna på vår jord, och konst bör upplevas i den form det skapades, bör helt enkelt betraktas på det vis som det var meningen att det ska betraktas.

Rent allmänt tycker jag våld är en fruktansvärd åkomma som förekommer alltför ofta i samhället. Ett stort problem är att medierna uppfostrar många ungdomar till att tro att våld löser problem. Detta faktum är någonting vi måste komma till rätta med för att utveckla samhället vidare.

Genom pressen och andra nyhetsmedier får vi vanliga medborgare bilden av ett samhälle som faller allt djupare ner i våldets avgrund. En viktig fråga är då självklart om det verkligen är så illa som de påstår, eller om våldet alltid varit så här utbrett men att rapporteringen ökat och blivit klarare. Personligen tror jag att våldet har ökat, men inte så mycket som det påstås.

En stark anledning till det ökade våldet tror jag kan vara att väldigt många ungdomar har stora problem hemma, kanske misslyckas med att skaffa ett arbete, och inte har något socialt skyddsnät. Dessa ungdomar söker sig då ofta till olika gängbildningar för att få en vänkrets, en vänkrets som de vet ställer upp i vått och torrt.

För att förhindra den här hemska utvecklingen måste samhället ta sig an dessa stackars ungdomar och se till varje persons enskilda behov, och inte göra det som verkar vara standard i det här landet, att försöka få alla att bli exakt likadana stereotyper. Först när det sker, och när ungdomar ges möjlighet att försörja sig själva, kan problemen med ungdomsvåldet börja lösas.

FOTO: BEN REGAN / SVENSK FILMINDUSTRI

När lammen tystnar

Även våldet i skolan är ett stort problem. Man läser ju allt oftare om hur både elever och lärare knäcks totalt av våldet i skolan, både det fysiska och det psykiska. Även i det fallet tror jag att upphovsmännen får alldeles för lite uppmärksamhet, eller möjligtvis fel sorts uppmärksamhet. Här kan problemet dock vara betydligt svårare att komma åt, eftersom stora delar av osäkerheten i den här åldern grundar sig i trassliga hemförhållanden, och där kan inte samhället lägga sig i hur som helst.

För att sammanfatta mina åsikter runt våld på film och dess påverkan på människor kan jag säga följande: Mediernas roll som bov i dramat kan naturligtvis diskuteras till leda, men jag tror ändå att man måste prata om det för att komma till rätta med eventuella problem. Filmer anklagas ju ofta för att innehålla alldeles för mycket våld, och för att de inspirerar många våldsmän. Även om jag faktiskt delvis tror på de där idéerna, så är min starkt markerade ståndpunkt att man inte ska censurera, eftersom jag tror på konstnärlig frihet, och eftersom en av demokratins grundpelare är tryck- och åsiktsfriheten.

Andreas Gunnarsson ES Kristinehamn

bilagor

deltagande skolor/lärare/program samt programförkortningar

Eslöv, Bergaskolan

Mats Jacobsson

Samhällsprogrammet SP

Naturvetenskapliga programmet NV

Falun, Kristinegymnasiet

Tora Fohlin/Kristina Lindhe

Humanvetareprogrammet HV

Friskvårdsprogrammet FV

Göteborg, Frölundagymnasiet

Marie Ullerstam

Naturvetenskapliga programmet NV

Elprogrammet EP

Helsingborg, Tycho Braheskolan

Kersti Adler

Teknikprogrammet TE

Kristinehamn, Brogårdsgymnasiet

Kärstin Brattlund

Estetprogrammet ES

Samhällsprogrammet SP

Lindesberg, Lindeskolan

Lars-Åke Smed

Samhällsprogrammet SP

Norrköping, Kungsgårdsgymnasiet

Marie Hellström

Handelsprogrammet HP

Samhäll-mediaprogrammet SPMP

Stockholm, Katarina västra vårdgymnasium

Margareta Samuelsson

Omvårdnadsprogrammet OP

Strömsund, Hjalmar Strömerskolan

Tommie Wiklund

Samhällsprogrammet SP

Hotell- och restaurangprogrammet HR

Trollhättan, Magnus Åbergsgymnasiet

Lena Almqvist/Lena Andersson/Johan Claesson

Medieprogrammet MP

Samhällsprogrammet SP

Byggprogrammet BP

Vilhelmina, Malgomajskolan

Åsa Lundmark

Samhällsprogrammet SP

Hotell- och restaurangprogrammet / jakt och fiskeguide-
inriktning HRJF

Visby, Richard Steffen gymnasiet

Göran O:son Waltå

Samhällsprogrammet SP

information om film och filmundervisning

Nätadresser

www.sfi.se

www.statensbiografbyra.se

www.skolverket.se/skolnet/kulturfonstret/film/index.html

www.multimedia.skolverket.se/

www.ljudochbildarkivet.se

www.filmpedagogik.nu

www.buff.nu

www.imdb.com

www.filmdelta.com

www.sou.gov.se/valdsskildring

Regionala filmkonsulenter

BLEKINGE OCH KRONOBERGS LÄN

FILMIK

Box 1201

351 12 Växjö

Tel: 0470-58 69 52

Fax: 0470-58 69 65

E-post: info@filmik.org

www.filmik.org

DALARNAS LÄN

FILM I DALARNA

Villavägen 3

791 37 Falun

Tel: 023-262 74

Fax: 023-262 79

E-post: info@filmidalarna.se

www.filmidalarna.se

GOTLANDS LÄN

FILM PÅ GOTLAND

Gotlands kommun

Södervägen 2A

621 82 Visby

Tel: 0498-26 94 41

Fax: 0498-20 35 45

E-post: info@filmpagotland.org

www.filmpagotland.org

GÄVLEBORGS LÄN

FILM GÄVLEBORG

Slottet

802 66 Gävle

Tel: 026-15 59 74

Fax: 026-60 58 79

E-post: ku.film@lg.se

www.filmgavleborg.lg.se

HALLANDS LÄN

FILM I HALLAND

Kulturhuset Fyren

Borgmästargatan 6

434 32 Kungsbacka

Tel: 0300-347 68

Fax: 0300-348 85

E-post: birgitta@filmihalland.nu

www.filmihalland.nu

JÄMTLANDS LÄN

FILMPOOL JÄMTLAND

Länskulturen

Krondikesv. 95

831 83 Östersund

Tel: 063-14 75 00

Fax: 063-14 76 01

E-post: filmpoolz@swipnet.se

www.jll.se/filmpool

JÖNKÖPINGS LÄN

Landstinget i Jönköpings län

Konst- och kulturavdelningen

Hus B 9

551 85 Jönköping

Tel: 036-32 45 25

Fax: 036-18 02 43

E-post: goy.persson@kansli.ltkpg.se

www.ltkpg.se

KALMAR LÄN

FILM I SYDOST

Loftagatan 36

594 32 Gamleby

Tel: 0493-131 25

Fax: 0493-131 26

E-post: filmisydost@gfhs.ltkalmar.se

www.kalmar.regionforbund.se/kultur/film

NORRBOTTENS LÄN

FILMPOOL NORD AB

Kronan A2

974 42 Luleå

Tel: 0920-43 40 70

Fax: 0920-43 40 79

E-post: info@fpn.se

www.fpn.se

SKÅNE LÄN

FILM I SKÅNE

Stortorget 27 1tr.

211 34 Malmö

Tel: 040-30 91 60

Fax: 040-30 91 65

E-post: info@filmiskane.nu

www.filmiskane.nu

STOCKHOLMS LÄN

FILM.STOCKHOLM
Box 3136
103 62 Stockholm
Tel: 08-677 50 90 (vx)
Fax: 08-679 50 90
E-post: info@filmstockholm.se
www.filmstockholm.se

SÖDERMANLANDS LÄN

FILM I SÖRMLAND
Box 314
611 26 Nyköping
Tel: 0155-24 57 89
Fax: 0155-28 55 42
E-post: gunnel.nelzen@kuf.dll.se
www.landstinget.sormland.se

UPPSALA LÄN

FILM I UPPLAND
Kultur i länet
Box 260 74
750 26 Uppsala
Tel: 018-611 62 85

Fax: 018-611 65 39
E-post: louise.bown@kultur.ku.lul.se
www.lul.se/kultur

VÄRMLANDS LÄN

FILM I VÄRMLAND
Landstingshuset
651 82 Karlstad
Tel: 054-61 41 99
Fax: 054-61 40 58
E-post: info@filmivarmland.nu
www.filmivarmland.nu

VÄSTERBOTTENS LÄN

FILM I VÄSTERBOTTEN
Tullkammaren
V:a Strandgatan 9
903 26 Umeå
Tel: 090-16 34 11
Fax: 090-13 82 68
E-post: peter.stens@umea.se
www.vll.se/ac/film

VÄSTERNORRLANDS LÄN

FILM I VÄSTERNORRLAND

Magasinsgatan 12, 3 tr.

852 34 Sundsvall

Tel: 060-15 54 25

Fax: 060-15 54 24

E-post: film.vnorrland@fiv.lvn.se

www.filmivasternorrland.com

VÄSTMANLANDS LÄN

FILM I VÄSTMANLAND

Landstinget i Västmanland

Repslagargatan 3

724 60 Västerås

Tel: 021-17 46 53

Fax: 021-17 46 50

E-post: christina.svensson@ltvastmanland.se

www.ltvastmanland.se/kultur

VÄSTRA GÖTALANDS REGIONEN

FILM I VÄST

Box 134

461 23 Trollhättan

Tel: 0520-49 09 00

Fax: 0520-49 09 01

E-post: info@filmivast.se

www.filmivast.se

ÖREBRO LÄN

FILM I ÖREBRO LÄN

Storgatan 6

703 61 Örebro

Tel: 019-602 10 82

Fax: 019-10 15 92

E-post: ylva.liljeholm@orebroll.se

www.film.orebroll.se

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

FILM I ÖST

Gamla Rådstugugatan 30

602 24 Norrköping

Tel: 011-15 26 50

Fax: 011-16 18 40

E-post: johan.karlsson@norrkoping.se

www.filmioost.nu

våldsskildringsrådets tidigare skrifter:

Tillsammans. Erfarenheter av regeln om vuxenmedverkan på biograf. Redaktör: Ann Katrin Agebäck. 2002. Nr 27.

Stäng inte av! Film som verktyg för samtal. Åke Sahlin. 2001. Nr 26.

Våldsamt populärt. 1990-talets mest sedda filmer och videogram. Astrid Söderbergh Widding. 2000. Nr 25.

Veckans brott. En studie av våld i Reality TV-program. Ulf Dalquist. 2000. Nr 24.

Tusen flickor om film och våld. Antologi, redaktörer: Karin Stigbrand och Sofie Stolpe. 2000. Nr 23.

Monstermassakern. Datorspelens lockande värld. Jan Christofferson. 1999. Nr 22.

Gränslöst – Om TV, våld och ansvar. Johan Cronström. 1999. Nr 21.

Man ville vara hjälte ... Unga kriminella om faktiskt våld och filmvåld. Gudrun Uddén. 1998. Nr 20.

Piteåmodellen – när eldsjälarna gjort sitt! Kristina Hansson. 1997. Nr 19.

Mediekunniga lärare? – Om lärarhögskolorna och mediepedagogiken. Karin Stigbrand och Margareta Lilja-Svensson. 1997. Nr 18.

Argument i repris – pressdebatten om medievåld. Jan Christofferson samt Carin Daal och Evalena Tholin. 1997. Nr 17.

Toppmötet – om TV:s och barns rättigheter. Cecilia von Feilitzen. 1996. Nr 16.

Jakten på videovåldet – om tillsyn och kontrollörer. Ann Katrin Agebäck. 1996. Nr 15.

40 timmar i veckan – en studie av våld i sex svenska TV-kanaler. Johan Cronström och Birgitta Höijer. 1996. Nr 14.

Inre och yttre hotbilder. Psykoanalytiker ser på våld i media. Anders Berge, Magnus Kihlbom, Else-Britt Kjellqvist, Rolf Künstlicher och Andrzej Werbart. 1996. Nr 13.

TV – bundsförvant eller fiende? Om barn, föräldrar och TV-tittande. Inga Gustafsson, Leni Filipson och Gisela Eckert. 1995. Nr 12.

BBS – kommunikation. Vad är det? Om användningen av de elektroniska anslagstavlor. Christina Bäcker och Christer Rindeblad. 1995. Nr 11.

Våldet i bildmedierna. Reflektioner utifrån en attitydundersökning. Charles Westin. 1995. Nr 10.

Våldsskildringar i TV-nyheter. Produktion, utbud, publik. Birgitta Höijer. 1994. Nr 9.

Våldsfilmer på Folkets Bio. Ett mediepedagogiskt projekt. Charlotta Denward. 1994. Nr 8.

Samtal i Hollywood – en reserapport. Ann Katrin Agebäck. 1993. Nr 7.

Kontroll, granskning och censur av film, en nordisk inventering – med utblickar även mot andra länder. Redaktör: Richard Lagercrantz. 1993. Nr 6.

Om medieverkstäder, lokal-TV och annat ... Nya sätt att producera, utbilda och tänka. Antologi, redaktör: Karin Stigbrand. 1993. Nr 5.

Konsumentinformation om videogram – Finns den? Ann Katrin Agebäck. 1992. Nr 4.

Min syn på våldet i bildmedierna. Reflektioner av sju riksdagsledamöter. Redaktör: Richard Lagercrantz. 1992. Nr 3.

Om datorspel. Kai Honkonen och Magnus Rehn. 1991. Nr 2.

Mediekunskap i skolan. Vad vet vi? Vad gör vi? Karin Stigbrand. 1991. Nr 1.

Skrifterna kan beställas i enstaka exemplar eller via prenumeration från
Våldsskildringsrådets sekretariat,
103 33 STOCKHOLM.
Tel: 08-4053499, Fax: 08-201564,
E-post: monica.berglund@adm.ministry.se.
Rådet ger också ut en tidning: *Flödet*.
Även den kan beställas från sekretariatet.

